

NAGYVÁRAD

Főszerkesztő: HEGEDŰS NANDOR

Felelős szerkesztő: MARÓT SANDOR

Sérti-e a kritika a jegyzői kar tekintélyét?

A mai postával a „Nagyvárad” szerkesztősége a következő levelet kapta:

Mélyen tisztelt Főszerkesztő Ur!

A biharmegyei jegyzői Egyesület f. év február 12-én tartott gyűlésében felhivattam, hogy az összes nagyvárad magyar hírlapok főszerkesztőseinekél járjak közre, hogy hírlapjaikban a jegyzői karral szemben jobb indulattal nyilatkozzanak, mint az, ahogy eddig történt, a mi csak a jegyzői kar tekintélyét s érületét mélyen sértette, mert ellenkező esetben kénytelen lesz a jegyzői kar, nem kimélve s tekintve semmit, magának elégtételt biztosítani. Főszerkesztő Ur! Magam megnyugtattam a jegyzői kart, hogy igenis közbejárók s ismerve a Főszerkesztő ur jóindulatát, mentve lesz a jegyzői kar a sérelems hírlapi közzétételektől, amit bizonyon tettem meg, mert a Főszerkesztő ur tudja azt, hogy a jegyzői karnak jóindulatára igen sok esetben a nemzeti kisebbségeknek szüksége van. Magamat s a jegyzői kart jóindulatába ajánlván, Sannicolaulroman. 1925. febr. 24. Tisztelettel: Hasas Döme, a biharmegyei jegyzői egyesület elnöke.

A jegyzőegyesület elnökének udvarias sorai mögél elég világosan villog ki az érzékenység lefojtott indulata. Ez a hiperérzékenység, mely tüstént kész kári érdekeket előtérbe tolni ott, ahol sokszor éppen a kári presztizs védelmében hangzik el a kritika, ez a túlságos presztizsféltés észrevétlenül, de igen érthetően fejlődött ki az új impériumban mindenütt. A kritika éveken át tartó hiánya pompás melegágy volt számára, nem csodálkozhatunk tehát a jegyzői kar különös állásfoglalásán mi sem, akik tudomásunk szerint háromizben foglalkoztunk olyan esetekkel, amiknek szereplői a jegyzői kar sorából kerültek ki.

Ez a három eset részben olyan horderejű volt, hogy az általa felvert pornak csak elenyésző töredéke rakodott nyilvánosság elé a mi lapunk hasábjain és semmiesetre sem mi vertük fel a port, részben pedig olyan kisiklások jellegével bírt, amit a kári érdekek semmi esetre sem takarhatnak. Irtunk pedig:

A biharpüspöki jegyző ama rendeletével kapcsolatban, amellyel a község lakosságát kényszer munkára rendelték az állami iskola felépítése céljából.

A hegyközszenimrei jegyzőről, aki egy községbeli lakost meggyilkolt s akit ezért a bíróság jögerősen elítélt.

Reprodukáltuk a „Beisul” ama cikkét, mely felháborodott afőlött, hogy egy jegyzőt a községi adók elsikkasztása miatt csak fegyelmi úton vontak felelősségre.

Nem hinnők, hogy a jegyzőegyesület elnökének meggyőződése szerint az impériumváltozás óta hírlapi kritikára, vagy csak pusztá recenzióra is mindössze ez a három felsorolt eset adott volna alkalmat. Rengeteg jegyzői fegyelmi ügyek halmozából ugyan miért csak e három esetet merítettük volna ki, ha mindenáron kompromitálni akarnók a jegyzői kart?!

Nem! Mi a jegyzői kar presztizséhez hozzányúlni sohasem akartunk s ma sem akarunk. Mi legfeljebb arra mutattunk rá igen elvéve, hogy a jegyzők kezébe helyezett hatáskör túlságosan nagy és elasztikus ahhoz, hogy e hatáskör keretein belül sokszor a legfegyelmezettebb ember is el ne veszítse önmagát s hogy a hatalom-

mal való visszaélés veszélyei olykor természetesen gyöngeségeket meg ne kísértse nek. Ezt csakugyan hangsúlyoztuk, valamint azt is megemlítettük, hogy amíg a községi képviselőtestületeknek vissza nem adják a valódi önkormányzat alapján nyugvó működése lehetőségét, addig a kísértések előreláthatólag fennmaradnak.

De vajjon a jegyző kar tekintélyének sértése egykalap alá vonható-e azzal, ha az önkormányzat visszaállítását szorgalmazzuk?

Természetes, hogy ezen a ponton legelsősorban kisebbségi sérelmekről indítottuk a jegyzői hatáskör limitálásának óhaját.

Adott helyzet, mérséksz pedig adott hivatás, mely bennünket saját népünk érdekeinek képviselőitére kötelez, diktálja magatartásunkat, amikor közügyekbe beleszólunk, nem pedig a nekünk imputált szándék, hogy lekicsinyítsük egy testület tekintélyét.

Amde maga a jegyzőtestület elnöke sem érezheti át a szemünkre lobbantott vád igazat. Az elnök úr ugyanis jóindulatunkra hivatkozik levele záró soraiban. És ezt a jóindulatot valóban meg is találhatja a mi megértésünkben. A mi kritikánkat a multban is, most is jóindulat vezérelte. Jóindulat a jegyzői kar, de jóindulat — magától értetődik — a közönség iránt is. Vagy nem érdeke-e a jegyzői karnak, hogy elvéve felmutatózó esetek kapcsán az ellene torlódozó panaszok elnémuljanak?!

Fontos városi ügyek a közigazgatási bizottságban

A városi közigazgatási bizottság tegnap tartotta meg február havi ülését. Dr Popovici prefektus elnökölt és megjelentek Dr Bucico polgármesteren, a tanács kinevezett tagjain s a hatóságok vezetőin kívül Chirvai országgyűlési képviselő, Dr Popa György a közigazgatókara elnöke és dr Moskovits József.

Bucico polgármester terjesztette elő a havi jelentést, mely a város aktuális számadatait sorolja fel. Foglalkozott az állampolgárság és a költségvetés kérdésével.

Tizenhétgyezrenyolcszázötvennyolc állampolgár

Az állampolgársági hivatalhoz beadott kérvények alapján most van folyamatban az állampolgárságok megállapítása. Igazoltak eddig 14.858 családöt. A visszatartások száma 6050 családöt. Ezeknek az ügye felelőbezés alatt áll s jelenleg van feldolgozás alatt. Az agrárreform következtében föld nélkül maradt város az elmúlt hónapban elárverezette lóállománya feleslegét.

Huszonhét gazdasági lovat bocsájtottak nyilvános árverés alá, amelyekért 130.000 lei folyt be a városi pénztárba.

A város megtartotta további intézkedését konyha- és virágkertetét. A költségvetésből a miniszter törölt egynéhány tételt, többet beiktatott. Így például csendelte, hogy a város az államrendőrséget évi egymillió leivel támogassa, ötmillió leivel a fa- és fémipari szakiskola céljaira

S mit akarhatunk mást mi magunk a kritikával, mint azt, hogy a panaszok legmesszebbfekvő indokaiban, tehát legalaposabban elfojtassanak?!

Jóindulat és tárgyilagosság fogja vezetni tollunkat a jövőben is a jegyzői kar iránt. Nem azért, mert az egyesület elnökének levele szerint a jegyzői kar jóindulatára szüksége van a nemzeti kisebbségnek,

Nem azért, nem e kéz-kezet mos álláspontért leszünk mi is jóindulattal a jegyzőkkel szemben, hanem egyszerűen azért, mert nem értjük miért kellene egy testületet presztizsében csupán csak azért megingatni, mert a testület egyik-másik tagja e presztizsszel visszaél?

Végül is szükségesnek tartjuk megjegyezni még, hogy a levél elégtételvevését ígérő passzusa sem fog bennünket visszariasztani attól, hogy a jegyzői kar tekintélyét a magunk felfogása s kisebbségünk érdekeit szintén a magunk nézetei szerint igyekezzünk oltalmazni. Az elégtételvevésnek csak egyfajta módja állhat kulturállamban rendelkezésre s ez a bíróság előtti elégtételvevés.

Bármikor, bármely cikkünkért helyt állunk ilyen értelemben, aminthogy minden sorunkat abban a tudatban írjuk meg fenyvegetések nélkül is, hogy felelősségrevonás esetén a független romániai bíróság, — melyben eddig csatlakozni nem volt okunk — a mi igazunkat csak megpecsételheti!

fordítani. A költségvetés végső számadatait ezzel így alakultak: Bevétel 119.294.388 lei, kiadás 118.135.017 lei. A városi pénztárba január hóban befolyt 1.457.495 lei, kiadtak 1.237.632 leit.

A tisztviselő állása után akkor is megélhessen, ha már nem tisztviselő

Az általános havi jelentés után dr Moskovits József szólalt fel:

— Mindig azon voltam, mondtam, hogy a tisztviselők olyan pozíciót töltsenek be, hogy javadalmazásuk garantálja nyugodt megélhetésüket. Nemcsak addig, amíg szolgálatban vannak, hanem akkor is, amikor nyugdíjba kerülnek. Februárban a várostól 42 tisztviselőt bocsájtottak el. Nem kutatom miért. Ezek még ma sem kapták meg nyugdíjaikat, bár évtizedeket töltöttek el a város szolgálatában s bár a polgármester, amint a lapok is megírták, előlegezte ezeket az összegeket és kiutalványozta, a pénztár nem kapta meg a kiutalást. Ezek a tisztviselők minden jövedelem nélkül a kétségbeesés szélén állanak. Tartalékjuk nincs,

elhelyezkedési lehetőség nincs, mert a rossz gazdasági viszony következtében a kereskedelmi és iparvállalatok leépítenek.

Szóba hozza dr Moskovits a háztartási alkalmazottak bejelentésével állandósult anomáliákat. Egy bejelentés 3—4 napi időbe kerül s elrabolja a munkaidőt, jóakarattal

könnyen eliminálható ez a sok kellemetlenségekkel járó ügy. Ajánlja a bécsi metódust, ahol a cselédek bejelentése *posta útján* történik.

Dr Popovici prefektus Moskovits bizottsági tag felszólalásának ama részére válaszol, mely a tisztviselői elbocsátásokkal foglalkozik. A negyvenkét ember egy részére ideiglenes alkalmazott volt. Ezeket mindig és mindenütt kárpótlás nélkül szokták elbocsátani, hiszen az alkalmaztatásuk is ideiglenes jellegű volt. De el kellett bocsátani a város kötelekéből azokat a tisztviselőket is, akik nem sajátították el a román nyelvet. *Azok, akik nyugdíjjogosultak, meg fogják kapni illetményeiket.*

Catana rendőrprefektus a cseléd-bejelentésekhez hozzáfűzi, hogy a bécsi rendszer itt nem alkalmazható. Ellenben érintkezésbe lép az illetékes ügyosztállyal, hogy a bejelentést egyszerűsítse és megkönnyítse. A rendőrprefektus elmondja még havi jelentését, amelyben felhívja a várost arra a körülményre, hogy

a lovasrendőrséget kényszerülni fog beszüntetni.

A jelenlegi 16 ló eltartására nincs semmi fedezet. A lovasrendőrség a közbiztonság érdekében állandó jó szolgálatot tesz a vá-

rosnak, különösen a perifériákon. Kéri a várost, hogy valamelyes megoldás felől gondolkodjon.

Dr Comsia főorvos a város egészségügyét normálisan rendben levőnek mondja.

Dr Popovici prefektus felhívja a rendőrprefektus figyelmét az egészséget veszélyeztető mozgó élelmiszerkereskedőkre. Már van egy határozat, amely felhívja a rendőrséget, hogy járjon el a zúg élelmiszerkereskedelem ellen. A prefektus egyben kívánatosnak tartja, hogy az egészségügyi razziaikon orvosok is vegyenek részt.

Catana rendőrprefektus: A mozgó élelmiszerkereskedelmet nem lehet megtiltani, mert az árusoknak az előjáráságtól szabályszerűen kiállított iparendélyük van. Vonják be ezeket az engedélyeket előbb, aztán a rendőrség megteszi a törvényes lépéseket.

Dr Kovács Kálmán állatorvos az állategészségügyről tesz kielégítő jelentést, majd Chirvai képviselő mehézményezi, hogy a tanfelügyelő nem jelent meg a közgazgatási bizottság ülésén. Ezekután sor kerül a tárgysorozat egyik legérdekesebb pontjára, a Dunkel-házbeli lakók kilakoltatása ügyében hozott határozatra.

ez nemcsak közigazgatási ügy, de lehet egy kis bolt is a háttérben. Egy ember existenciájáról van végtére szó, amelyet ha nem parancsoló körülmények diktálnak, nem szabad felborítani. A törvény erejére hoz példázatot abban az esetben, amikor a német császár le akarta bontatni egy paraszti malomát, a paraszt szembeállt a császárral. — Meglássuk, mondotta, ki az erősebb: a törvény, vagy a császár!

Indítványozza, hogy hallgassa meg a közigazgatási bizottság saját mérnökét is, ne csak Kőszeghy mérnököt, aki nem tagja a közigazgatási bizottságnak. Így ha a közigazgatási bizottságba kinevezett mérnök, az államépítészeti főmérnöke adja le hivatalos véleményét, határozhatóak csak objektíven. Addig pedig a kérdést fel kell függeszteni.

Dr Moskovits Indítványát a bizottság elfogadta azzal, hogy egy *hármás-bizottságot* küld ki a helyszíni szemle megejtésére és annak megállapítására, hogy a Dunkel-ház életveszélyes-e, vagy sem. A bizottság tagjai Szesich, Gavrz és Gaugus mérnökök.

Heves vita a Dunkel-ház körül

Dr Vostinár János főjegyző ismertette a Dunkel-ház ügyében hozott tanácsi határozatot. Ezt a határozatot Sternberg régiségkereskedő megfélebbezte. Sternberg egész sereg mérnöki szakértővel igyekezett igazolni, hogy a ház korántsem életveszélyes és abban minden veszedelem nélkül még sokáig megmaradhat üzlete.

A közigazgatási bizottság behívta Kőszeghy főmérnököt, hogy ismertesse álláspontját:

— A Dunkel-ház — mondotta a főmérnök — hetven éve épült fel. Partfalra építették s azt a metódust használták, hogy a partfal-cölöpök cementből készültek, amelyeknek állandóan vízben kell állaniuk az elkorhadás veszedelme miatt. Ugy látszik, az elkorhadás nem volt elkerülhető, a pince három centimétert süllyedt, az épületfal belső része hét centiméter elhajlott. A helyzet életveszélyes s különösen áradás alkalmával az. Az épületben lakók életbiztonságáért a felelősséget nem vállalja és ha gyors intézkedést nem történik, elhárít minden odiumot. A veszélyeztetett épületrészt haladéktalanul ki kell üríteni.

A Dunkel-ház, illetve a főmérnöki bejelentés körül szenvedelmes vita indult, amit fokozott az a körülmény is, hogy olyan gyanúsító kijelentések hangzottak el, amelyek a ház azonnali szükségessé vált restaurálását ismeretlen üzleti alkalmammal hozták össze.

Dr Mangra főügyész hibáztatja Catana rendőrprefektust, hogy a tanács végzéseit nem hajtja végre. Végrehajthatatlanul maradt Sternberg kilakoltatásán kívül az a rendelkezés is, mely a színház pótszékeire vonatkozott.

Catana prefektus:

A rendőrség hatáskörébe utalt dolgokat mindig legjobb lelkiismeretem és a humánus szempontok megítélésével hajtom végre.

A színházi pótszékekre kijelenti, hogy egy alkalommal éppen ő és a vezetőség az állítottak be román előadáson hét széket, mert a nőcstér tele volt. Ezért vállalja a felelősséget.

Hosszas vita indul meg aztán a Dunkel-ház körül, amelyhez dr Moskovits főjegyző hozzászól és egy közvetítő javaslatot tesz.

— A főügyész úr azt állítja, mondotta Moskovits, hogy a tanácsi határozatokat végre kell hajtani. Szerintem lehet, hogy

Passage mozgószínház

Ma, v sárnap, 1, 4, 1/6, 1/8 és 1/10 órák — Schnitzler Arthur műve után

Az ifjú Medardus

Monumentális film 10 felvonásban.

Rendezte: **Kertész Mihály**, a „Rabszolga-királynő” rendezője.

Főszerepben: **Várkonyi Mihály**, — **Esztérházy Agnes** grófnő,

Dorian film!

Mindkét rész együtt!

Hétfőn először

Várkonyi legújabb filmje: a

„Diadal.”

„Humanitás”

a Sas-palotában nagy kiállítást rendezett, mely egész nap megtekinthető.
E héten lesz az első

nagy árverés!

Belépés díjtalan. Belépés díjtalan.

Újabb télel
eladása

8 napig

a legjobb márkák ismét kaphatók

125 Lei
egységárban

DARVAS harisnya-
áruházban.

A közkeveltségnek
örvenlő **olcsó alkalmi áruházamat**
a **Heimann-keriben Bulevard Regele Ferdinand (Rákóczi-ut 3.)**
tovább folytatom.

Eladásra kerül több ezer méter tavaszi
kabát és ruhakelme.

Áraim olcsósága utolérhetetlen!

Nézze meg a kapu alatti bejáratnál levő kirakataimat

Barna Jenő.

**Bécsi utamból hazaérkezve, a legújabb
párisi és bécsi modelleket hoztam.**

KÁDÁR RÓZSI

női kalap szalon, Vlahuța (Szi. János)-u. 3.

II.

Iskola Alapítvány - Koložsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundatia pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Mit tehet a tisztviselőkért a „Nagyvárad Lakásépítő Részvénytársaság“

Irtta: Széles Károly pü. számtanácsos.

A nagy világháború utáni — életben maradt — s mind csak a szalmazsálért (megélhetés, vagy vagyonszerzés) kapkodó embereknek irhatnánk mi több száz oldalra terjedő közleményt a megértésről és igazi boldogulásról — eredményt még sem érnenek el. Pedig a beteges spekulációkkal szerzett nagy vagyon — mely soha sem a termelésre irányul — világ felforgatóvá teszi az emberek millióit.

Értjük ezen fejtegetést a drágaságot előidézők hatalmas táborára.

Ezen lap hasábjain „Haszná-e a drágasági pótlék?“ címen — ezelőtt 14 évvel — vagyis 1911 november 22-én írtam egy a köz- és magántisztviselőket érdeklő igen fontos dologról. Ezen közleménynek csupán az utolsó harmadát ujítom meg most, amikor reá mutatok azon való igazságra, hogy tisztviselői társaim valósággal kinevettek.

Lássuk csak, hogy mi volt a közlemény veleje?

„A városok vezető férfiai jól tudják, hogy mi okozza a nagy drágaságot, de segíteni nem tudnak rajta. Mi tisztviselők azonban nagyon könnyen segíthetnénk magunkon — fő az, hogy tömörüljünk!“

Indítottunk országos mozgalmat a drágaságot mesterségesen előidézők ellen és pedig olyformán, hogy a mi kenyeret adó gazdánkhoz, az államhoz azon kérelemmel forduljunk, hogy mindazon városokban, hol 500—1000 családos tisztviselő és nyugdíjas van s hol a „drágaságot előidézők táborá“ ellen védekezni lehetetlen, ott létesítsen az állam tisztviselő telepeket. Hasson oda a kormány, hogy azon üdvös dolog kivitele elé a városok akadályokat ne gördítsenek.

Nem kerülné ez sem az államnak, sem a városnak egy fillérébe sem, csak jó akarat kell hozzá.

Ha a tisztviselők összetartanak s menekülni akarnak a drágaság elől, szerény nézelem szerint egyedül megoldása ennek csakis az volna, hogy kérjenek a várostól olcsó telket, a várostól nem messze eső erre alkalmas helyen, hol aztán a tisztviselő-telep könnyű szerrel felépíthető. Egy családos tisztviselőnek elegendő volna egy 2—3 szobás házacska, amely 10—12 ezer koronába kerülne tellekkel együtt. Ezen házak aztán törlesztéses kölcsönökkel, a lakpénzek lekötésével 25—30 év után tehermentesen a tisztviselő tulajdonába jutnának. Lakbérével fizethetné a tisztviselő az adót és tüzbiztosítást is. Sőt ez a törlesztéses kölcsön életbiztosításával is egybe köthető a ház értékének erejéig olyformán, hogy ha a tisztviselő elhal, az életbiztosítás révén a ház tehermentesen azonnal az özvegy tulajdonába jutna.

Megszünnék akkor feltétlenül a drágaság, ha a tisztviselő-telepen felállítandó tisztviselő fogyasztási szövetkezet, amelynek minden tisztviselő tagja lenne — ellátná őket — nem másodkézből és spekulánsoktól, hanem magától a termelőtől beszerzendő élelmiszerekkel, ruhával és tüzfával.

Továbbá azt se engedjük meg, hogy a tisztviselő lakások spekulánsok kezébe kerüljenek.

A tisztviselőnek (nyugdíjasnak) valóban igaz otthona lenne az a tisztviselő-telep, nem kellene költözködni s nem kellene a piaci drágaságai küzködni. Ha pedig nem tömörülünk s nem kívánunk magunknak igazi otthonot szerezni, akkor ne panaszkodjunk a drágaság ellen, hanem nyol morogjunk tovább is, de drágasági pótlékot se kérjünk minden évben újból az államtól, meri azzal célt úgy sem fogunk elérni, amennyiben ezzel csak fokozzuk a drágaságot, vagyis hízaljuk a drágaságot előidézők és spekulánsok gyönyörű táborát“.

Ezen 14 évvel ezelőtt írt közleményből kiviláglik tehát, hogy akkor kezdődött a tisztviselők küzdelme a drágasággal, pedig ne feledjük, hogy akkor még a tisztviselők és nyugdíjasok helyzete rózsás volt a maihoz viszonyítva. „Arany valuta volt“, amiből évente 4 hétig fürdőzhetett és 1—2 öltöny ruhát úgy magának, mint családtagjainak beszerezhetett egy VII. rangosztályban levő tisztviselő.

Kedves tisztviselői társaim beláthatják, hogy milyen jó volna most, ha az a fenti 14 évvel ezelőtti emlegetett 500—1000 két-három szobás családi ház még a háború előtt felépült volna s a tulajdonukat képeznék?

Sajnos, hogy a köz- és magántisztviselők mind úgy gondolkoztak, hogy kenyeret adó gazdájuk olyan szép nyugdíjat biztosít részükre, hogy abból rózsásan leélhetik hátra lévő éveiket s ezért nem törődtek semmivel sem.

Nem is törődhattünk semmivel sem. Hát tudtuk még akkor, hogy világháború lesz s főképen minket tisztviselőket és nyugdíjasokat fog legjobban sújtani. A háború utáni 5 év alatt pedig teljesen lerongyolódunk. Hát csoda, amikor 5 év óta félfizetésért robotolunk.

Jelszavunk azonban most is csak az legyen, hogy forduljunk bizalommal kenyeret adó gazdánkhoz és ne csüggedjünk.

A 14 évvel ezelőtt írt tisztviselő-telepre vonatkozó fenti közleményem ismét aktuálisá vált most, amikor a jelen lap hasábjain olvastam, hogy megalakult a „Nagyvárad Lakásépítő Részvénytársaság“. (Megindul az építkezés munkája.)

De hogy is jut ilyesmikhez eszünkbe, hogy bele szóljunk most olyan fontos közügyekbe, melyeket városunk vezető férfiai ugyanis igen bölcsen elintéznek. Hiszen ma már a velem együtt robotoló tisztviselők örüljenek, ha mindennapi kenyerünket magunk és családjaink részére meg tudjuk szerezni. De hogy is jut ilyesmikhez eszünkbe, hogy 1—2 szobás saját házuk legyen; hiszen nincs ahhoz tehetségünk, hogy mi szerencsétlen házhelytulajdonosok öt év alatt házacskáinkat felépíthessük.

A városnak és az államnak sincs tehetségében, hogy rajtunk segítsen, pedig mindenki jól tudja, hogy már 5 év óta robotolunk félfizetésért. Hiszen ha a mai drágasághoz képest a 14 év előtti fizetésünk ma „arany-valutában“ meg volna, akkor lakbéréink lekötésével még ez év folyamán felépíthetnénk házacskáinkat.

A jelenlegi háztulajdonosok százai lélegzzenek fel, ha mi tőlünk csekély lakbérfizetőkől mielőbb megszabadulnának.

Ha a „Nagyvárad Lakásépítő Részvénytársaság“ a lakbéréink lekötése árán oltalmába venne minket szerencsétlen házhelytulajdonosokat s ellátna minket házakkal, megmutatnánk, hogy a drágaságot is teljesen le tudnánk törni.

Lássuk csak hogyan?

Az a tisztviselő és nyugdíjas s akár-milyen foglalkozású házhelytulajdonos nem ülne félholdnyi területen összetett kézzel tétlenül. A napnak minden óráját bizonyára felhasználná a kertgazdaság fejlesztésére; ellátna családját amennyire tudja élelemmel és nem kellene a falusiaktól és kofáktól mindent jó drágán beszerezni.

Valóságos kisgazdaságot (disznóhizlalás, tehéntartás és aprójószág tenyésztés) tudnánk a város külterületén előteremteni.

Jól tudjuk ugy-e bár, hogy a földosztás következtében kevesebb lett a termelés. Fenyeget a buzahiány. A városokban nem lesz kenyér s a szegény városi emberek kényszerülve lesznek mezőgazdasághoz fogni, hogy megtudják mindennapi kenyerüket keresni.

Ujból hangoztatom tehát a jelszót, hogy: „Értsük meg egymást“ szegények és gazdagok építsünk magunknak házat.

A „Nagyvárad Lakásépítő Részvénytársaság“-nak dr. Popovici Miklós preфекtus vezetése alatt most már módjában lesz — a fent előadottak után — bemutatni tevékenységét, mit 15—20 évvel ezelőtt a volt városi vezető férfiak teljesíteni elmulasztottak.

Elismerjük azt, hogy az építkezéshez három kellék szükséges és pedig: 1. Pénz. 2. Pénz. 3. Pénz; de ne feledjük, hogy a tértlenség veszélyezteti a tőkét, meri a spekuláció a valutázás és üzérkedés (mind beteg foglalkozás) néhány év mulva mindent romba fog dönteni.

A fényes kirakat, a magas bank kamat, a magas boltbér, nagy adó, magas vámtarifa miatt minden árunak úgy felszökött az ára, hogy a tisztviselő ha 200%-os drágasági pótlékot kapna évenként, még akkor sem volna képes ruházkodni családjával. Hiszen csak az élelem, a tűzifa és lakás felemészt minden pénzt.

Még egyet kérünk az illetékesektől.

Mi kis tisztviselők, kiknek ugys rövid időn belül kifelé áll hivatalainkból a szekerünk rudja, ha már évek óta félfizetésért dolgoztunk, legalább annyit tegyen meg velünk szemben az állam, hogy a gyenge nyugdíj mellett a város külterületein félholdnyi földön kis házacskákat építtessen családjaink részére lakbéréink lekötésével és életbiztosítással egybekötve. Megmutatjuk, hogy nem lesz többé szükség drágasági pótléokra, mert mezőgazdák leszünk és lelőjük a drágaságot.

SOHA nem létezett még alkalom ilyen olcsón bevásárolni.

Női kötétt harisnyák	— — — —	24	Leitöl
„ Fior	— — — —	49	„
„ Selyem moulin	— — — —	55	„
Férfi sokni	— — — —	18. 24.	30
Gyermek patent harisnya	— — — —	14	„
„ keztyű 5. Női keztyű	— — — —	39	„
Női divat mellények	— — — —	395	„
csipkék, himzések, szalag.	—	Rövidáru olcsón	

Klein Sándor és Társa

Strada Ciocogariu (Uri-utca) 1 szám

FOGAK a gyökér eltávolítás nélkül a legmodernebb kivitelben műtermekben készülnek

részlet fizetésre

BERDACH Denlist

Bul. Regele Ferdinand No. 6 emelet.

Nagy fehérnemű vásár

Kelengye vászon	— — — —	Lei	36	leutól
Batist chiffon	— — — —	„	65	„
150 cm. Lepedő vászon	— — — —	„	120	„
damaszt abroszok, szalvéták legolcsóbb árban				

Ungár és Glück cégnél

Sas-passage főbejárat.

JUN.
IFJ.

Sz. KOCSIS, PARÓCZAY & NAGY

uri szabók, Bul. Reg. Ferd. 4.

Készítünk minden e szakmába vágó uri ruhaneműket legújabb divat szerint izléses kivitelben. — Lovagló, bricses, sport ruha készítményeink kiválóak.

A háboruban eladott birtok visszaszerzése Magyarországon

Közlő: Dr. Kaczián Kálmán ügyvéd

I.

A háborus emlékek likvidálásával egyidejűleg indult meg az utódállamoknál a földbirtok rendezés. Míg a kimondott főcél mindenütt a földnélküliek földhöz juttatása, mert ezt a nincstelen parasztság felcsigázott szociális igénye mellett többé visszaszorítani nem lehetett, addig az egyes utódállamoknál e főcél mellett, különböző mellék célok is megvalósítottak. Némelyik utódállamoknál e mellékcélok jelentőségükben és haladásukban nem maradtak mögötte a föld-igénylők kielégítésének jelentőségénél.

A magyar földbirtok reform is a nincstelen és iorpe birtokos parasztság földhöz juttatása mellett szolgál mellékcél, amidőn alkalmat ad a háború viszontagságaiban eladott birtokok visszavételéhez. A háború alatt különösen a középbirtokos osztályból nagy számban kerültek ki olyanok, akik birtokaikat eladták. Ez eladások visszavezethetők az esetek legnagyobb részénél a háború okozta kényszerre. Mert habár a gazdaság vezetője a háboruban felmentést élvezett is, a gazdaság vezetésében segítő férfi családtagokat és alkalmazottakat, különösen pedig a férfi kézi munkaerőket a hadba-szólítás elvonta a gazdaságtól. E háborus kényszer eladások a kisbirtokosoknál is tömegesek voltak. Az eladott birtokért kapott pénzbeli ellenérték a legtöbb esetben elusztolt az egymást gyorsan követő hadikölcsön kötvények jegyzésében, mert a spekuláció terén teljesen gyomlatlan földbirtokos osztály legbiztosabb és legkényelmesebb elhelyezésnek tartotta ezt. Amíg tehát a háboruban gazdát cserélt birtok volt tulajdonosa a hadikötvényekben vagyonának belteréket elvesztette, vagy a növekvő drágaságban birtoka árát felélte, addig az új tulajdonos a termények növekedő érték emelkedése folytán 1-2 évi termésből visszakapta a birtokért fizetett vagy hitelezett vételárát.

Érthető, ha a háború folytán oly sokat vesztett és nemzeti alapon feljúló Magyarország támogatja azokat, kik épp a háboruban hozott áldozatok, vagy a háború csapásai folytán váltak meg birtokaiktól.

Az 1920. decz. 7-én életbe léptetett földreform törvény idevonatkozó rendelkezéseit kiszélesítette az 1924. május 3-án életbe léptetett novella. Minthogy számos lehetnek a régi Magyarországtól Romániához csatolt részekben is olyanok, kik a mai Magyarország területén volt birtokaiktól kényszerültek a háború folyamán megválni, szükségesnek tartom, hogy a visszajuttatás feltételeit és eljárását ismeressem, annál is inkább, mert e visszajuttatások iránt előterjeszthető kérelmek határideje f. év május hó 3-ik napján lejár.

A magyar földreform törvény szerint a falusi lakosság (igényjogosultak) kielégítésére, vagy telepitésre első sorban azok a birtokok veendő igénybe, melyeket jelenlegi tulajdonosa a háború folyamán szerzett. Az ily igénybevett birtokért a megváltást szenvedő háborus szerző megfelelő kárpótást kap. Ha most az ily birtok volt tulajdonosa szeretné azt visszaszerezni, úgy a törvény szavai szerint amennyiben birtokát: „a háború alatt akár hadiszolgálat miatt, akár a háborus viszonyokból származó más körülmények, vagy az azokból származott nehéz gazdasági és feszült pénzügyi helyzet miatt volt kénytelen másnak átengedni,” visszaválthatja birtokát, feltéve, hogy az igénylő lakos-

ság kielégítése végett arra szükség nincs.

Az így visszajuttatni kért birtok megváltási ára igen előnyösen lesz megállapítva, mert csak oly arany értéket fizet érte, amilyenért a háboruban azt eladni kényszerült. Sőt az értékből még leszámítják azon háborus nyereségeket, amelyekhez új tulajdonosa a háború konjunktúrája által jutott. Ha figyelembe vesszük, hogy a háború utolsó éveiben mily fokozottan nő a mezőgazdasági termények ára, úgy nem kicsinyelhetjük le a háborus nyereségnek az ingatlan visszajuttatási árából való leszámítását.

A visszajuttatás helyett a háborus nyereségyének a régi és új tulajdonosa közötti megosztását is ismeri a törvény. Ez alatt azt kell érteni, hogy azon érték-különbséget, mely a törvény alapján megváltott háborus birtoknak, a háboruban volt eladási ára és a birtok mai forgalmi ára között van, — a volt tulajdonos kérelmére, — megosztják a régi és a bérlet rendezés során megváltást szenvedő új tulajdonos között. E vagyoni előnyhöz hozzáadandó még a birtok háborus konjunkturalis hozama is, ami szintén megosztandó.

~~~~~

Kerstens Theodor portréja

Kerstens Theodor, a Leirer-eset szenvedő hőse, egyszerre az érdeklődés központjába került. Ki ez a Kerstens Theodor, akiről a bűnügy kapcsán annyit írtak? Egyesek szerint dús gazdag hollandi textilnagykereskedő, mások szerint nagyiparos. Egyik pesti lap munkatársának a következőket sikerült megállapítani, amelyekből pontosan összehívódik Kerstens Theodor portréja:

Kerstens nem új ember a magyar piacon, különösen a budapesti textilkereskedelemben világában. Már a háború előtt is nagy üzleteket bonyolított le és a Balkán felé gravitáló exportüzleteinek első állomása mindig Budapest volt. A háború után ismét felvette Budapesttel az üzleti kapcsolatot, úgy hogy 1923-ban Kerstens hollandi gyárának textilgyártmányai már megjelentek a budapesti árumintavásáron is.

Kerstens Theodor dús gazdag ember és a körülbelül három évszázad óta fennálló Kerstens van Leuven Tillburgban levő textilgyárnak a főnöke. A Kerstens-család egy hollandi patricius nagyvállalkozó-familia, amely vállalatát egyre fejlesztette és posztó- és szövetgyármányait ugyszólván az egész világon bevezette. A háború után Kerstens Theodor személyesen akart az utódállamokban és a keleti felvevőpiacokon új összeköttetéseket teremteni. Az év nagy részében üzleti uton volt és így került Budapestre is, ahol a kereskedőknél nagymennyiségű árut helyezett el bizományba; ezenfelül az itteni piacon külön ügynöke is dolgozik a vevők látogatására. Budapesti tartózkodása alatt ismerkedett meg — amint ismeretes — Leirer Amáliával és ettől az időtől kezdve a leánnyal töltötte rendelkezésére álló szabad idejét. A budapesti kereskedők, akikkel összeköttetésben van, azt mondják, hogy az előkelő gyáros acélenergijú, fáradhatatlan egyéniség. Budapesti tartózkodása idején kora reggeltől késő estig szaladgált a városban üzletbarátainál, kik évek óta a legkellemből üzleti összeköttetésben vannak a Kerstens-házzal, mely üzleteiben pedáns, figyelmes és mindig fair volt.

Amíg Leirer Amáliát nem ismerte, a Budapesten levő hollandi kolónia néhány tagján kívül senkivel sem volt barátságban. Üzletfeleivel ugyanis csak az üzleti barátságot ápolta. Este rendszerint megvacsorázott egyik dunaparti hotelben és azután pihenőre tért. A Leirer Amáliával való ismeretsége óta sem változott meg

Ugy a visszajuttatás, mint a vagyoni előny megosztásának kérdését még bővítette a földbirtokreform novella több irányban. Így lehetővé tette az eljárást nagybirtoknál is és előterjeszthető a kérelem akkor is, ha az ily háborus szerzőmenny megváltása végett az eljárás hivatalból nem lett volna megindítva. Ilyenkor az eljárást az országos földbirtok rendező bíróság a visszajuttatást, vagy vagyoni megosztást kívánó fél kérelmére indítja meg.

A novella kiemeli, mint különösen méltánylást érdemlőket azon eseteket, amidőn kiskorúaknak, vagy gondnokság alá helyezetteknek ingatlana cserélt a háboruban gazdát és ez esetek közül is kiemeli azokat, ahol a gyámhatóság az eladási ár nagyrészt hadiköltségbe, vagy más állampapírba fektette, vagy bebizonyíthatólag készpénzben tartotta. Ez esetben a birtok visszajuttatása, vagy a vagyoni előny megosztása iránti kérelem abszolút biztos sikerrel jár.

Ha a háborus eladó időközben elhalt volna, úgy özvegye, vagy gyermekei, unokái is megindíthatják az eljárást.

(Folyt. köv.)

óraműpontossággal berendezett rendszeres élete, csak annyiban, hogy sűrűn megjelent esténként a szőke beauté-val valamelyik finom dunaparti restaurantban. Nem szerette a feltűnést és ha valaki az étteremben ott tartózkodó vendégek közül önkéntelenül végigfigyelt a társaságában levő ismeretlen szép leányt — Leirer Amáliát — ez láthatólag rosszul esett neki... Egyébként azok előtt, akiknél egy-egy elejtett célzást tett barátinójáról — az mindig a rajongás el nem titkolható hangsúlyával történt.

Kerstens egyébként az életvidám férfinak azt a típusát képviselte, aki józan üzletes életbe igyekezett bizonyos szintet vinni. Az üzleteiben vasidevezetű férfi — testileg is ugyanaz volt. Üzletbarátai azt mondják, hogy hidegebb időkben is sokszor kabát nélkül járkált a város utcáin.

Amióta Leirer Amáliát ismerte, minden alkalmat megragadott, hogy utójában Budapestet is érintse. Az ősszel hosszabb ideig tartózkodott Budapesten. Novemberben — amint ismeretes — ugyancsak üzleti ügyekben Konstantinápolyba utazott. Konstantinápolyi útja előtt egyik üzletbarátja megkérdezte, hogy mikor megy vissza Hollandiába, azt felelte, hogy még karácsony előtt vissza kell utaznia, mert karácsonykor esküvő lesz a családjában. Kerstens karácsony előtt — ez már ugyancsak ismert adat — haza is utazott Hollandiába.

Jelenleg a Bristol-hotelben lakik. Akik ismerik, azt mondják, hogy a hatalmas termelői férfi az utolsó napok izgalmait következtében teljesen megtört, — alig lehet ráismerni. Az utóbbi napokban minden idejét azzal tölti, hogy a nyomozó hatóságoknak munkájukban rendelkezésére álljon.

Barátai még azt is elmondották, hogy Kerstens rendkívül művelt férfi, — igazi európai, aki a holland nyelven kívül tökéletesen bírja az angol, a francia és a német nyelvet is.

* Felhívjuk olvasóink urai és polgári helyi közönségét, hogy a Rimanóczy-utcán a Royal-kávéház mellett Kortéz Reklám-üzletében, nagymennyiségű a legdivatosabb és legfinomabb gyalpuszövetek kerülnek mályca leszállított árban eladásra, melynek nagyrésze kopony, kooztim és ruhaszövetek. Selymek, marocinok és a legjobb minőség vászon, schiffen és damaszt-árak megbízható beszerzési legolcsóbb forrása.

A baba azért sir, mert testét nem a valódi HÓFER crémmelel, porral ápolják.

A zsidó kórház jövője

— Mecenásokra van szükség. —

A nagyváradai zsidó kórház az utóbbi időben nagy változáson ment át, amely aggodalmassá tette a régi egészségügyi intézmény további fennállását azok előtt, akik nem ismerték tisztán a helyzetet. A kormány ugyanis a nyilvánossági jogot megvonta a kórháztól s így oda nem utalnak be a betegápolási alap terhére betegeket. A zsidó kórház tehát magán-kórházzá lett, amelynek saját erejéből kell fenntartani magát. Ezentul tehát a saját jövedelmeire van utalva s ezenkívül van még az állammal szemben közzel félmillió lei követelése régi ápolási díjakban, amelyeket a betegápolási alap köteles fizetni.

A zsidó kórház, mint illetékes helyről értesítünk, továbbra is befogadja a jelentkező betegeket s nem utasítja vissza a szegényeket sem. A nyilvánossági jog megvonása nem rosszabbította a helyzetet, a kórházat támogató hölgy-bizottság, amelynek élén Radó Samuné, Schönbberger Mórné és Jungreis Ignácné állanak, minden erejét összegyűjtötte s egy modern Coolidge-Röntgen apparátussal szerelte fel a kórházat, amelyet már használatba is vett. A betegek megvizsgálásánál, a gyógykezelésnél nagy segítségére van az orvosi karnak ez a Röntgen-apparátus s a gyógykezelés sikerét nagyban előmozdítja.

A kórház igazgatósága a szalmazsákokat, amelyeken a betegek egyrésze fekszik ágyak hiányában, eltávolította s 40 új kórházi ágynak szerzett be, amelyekbe új matrácokat, párnákat és takarókat tettelet. Vannak a kórháznak külön férfi, külön női betegszobák, ahol a tisztaság, világosság s jó levegő fogadja a betegeket, tavasszal és nyáron a tágas kertben üdülhetnek még azok is, akik járnak nem tudnak, de hordágyon oda kivitelhetik magukat. A külön szobák tisztasága s világossága kifogástalan, a szobák nincsenek telezsutolva, csak az van bennük, amire a betegeknek a gyógyulás érdekében van szüksége. A kis műtő villamos vízmelegítőjével, a nagy műtő célszerű elhelyezésével s felszerelésével minden kórháznak dicséretére válnak. Teljesen felszerelt laboratóriumában pedig hasznos munka folyik.

A kórház tehát felfejlődött, de fenntartása rengeteg kiadással jár. Egészségügyi személyzete megfelel a beteglétszámnak s a rájuk bízott betegek nyugodtak lehetnek, mert a gyógykezelésben soha sincs hiba. A kórháznak van egy igazgató-főorvosa, a két osztálynak, a sebésznek és belgyógyászatnak egy-egy főorvosa, ezenkívül 1-1 tisztelőbeli főorvosa, akik bejárnak, 1-1 bejáró orvos-nővédek, 1 műtőnő, 8 képzett ápolónő. A kórháznak telefonja lehetővé teszi a betegek állapotára való kérdészködést a nap bármely órájában. A kórházban az étkezésre nagy gondot fordítanak, a kórházban tisztá libazsírral főznek s a rituális étkezésre gondja van a vezetőségnek. Külön emberek ellenőrzik a bejáró vendégeket, hogy ne vihessenek be a rituális étkezésnek vagy az orvosi rendelésnek meg nem felelő élelmicikkeket. Ezért inkább bőségesen ad a kórház enni betegeinek, hogy ne legyenek kénytelenek becsempészni.

Ez a mai helyzete a zsidó kórháznak. A fejlődés pedig oda irányul, hogy a kórházat a jövő követelményeinek megfelelően el kell látni a hiányzó osztályokkal.

A nagyváradai zsidókórház egyetlen ilyen egészségügyi intézménye az erdélyi zsidóságnak, az erdélyi zsidóságnak tehát érdekében áll és kötelessége, hogy adományaitval lehetővé tegye a kórház fejlesztését a mainak renoválását.

Ha az erdélyi zsidóság felismeri e kórház felfejlesztésének szükségét, lel lehet építeni a második pavilions is, (mert jelenleg egy pavilionsból áll a kórház) s oda elhelyezni a gyermekosztályt, a bőrbetegek osztályát, a tuberkulotikus osztályt, gége, orr és fülosztályt. Ehhez azonban pénz kell, sok pénz. Ezideig a Szentegylet istápolta a kórházat megfelelő öszszekkel. A Szentegylet azonban egy önkényes társulás, amelybe ugyan minden zsidó beléphet, de amelyből sok és különösen gazdag zsidó kivonja magát. Pedig ha valamikor, ugy most alkalom van arra, hogy nagy adományokkal és alapítványokkal tisztelt és becsültté tegye nevét a zsidó, aki érzi, hogy az erdélyi zsidóság egyetlen kórházának fejlődéséhez anyagi erejéhez mérten hozzá kell járulnia. Nem mindig a jó üzletek azok, amelyek kilizetődnek, egy ilyen jótékony célú alapítvány az unokákig és dedunokákig viszi azok hírét és nevét, akik nehéz viszonyok között segítettek az elesettek, betegek és szegények gyógyításához a költségeket előteremteni.

A nagyváradai izraelita Szentegylet 195 éve dolgozik, hogy a zsidóság maga viselje a temelés és gyógykezelés terheit. Ma kétszer annyi nehezedik rá, mert a szegények sürűbben halnak s a temetéseknek 10 temetés közül kettőnél fizetnek, 8 ingyenes. Ambulatoriumot tart fenn szegények számára. A kórház fenntartásához százszázalékkal járult s most szükség volna a kórház fejlesztéséhez nagy-nagy összegekre.

Mecenások kellenének! Ha minden gazdasági osztály úgy járna el, mint a fások, hamar bele lehetne kezdeni a zsidó kórház hiányzó osztályainak felállításához. A fások ugyanis ellátták fával a kórházat jórészen, de remélik, hogy jövőben már nem kell fára pénzt adni a kórháznak. Így kellene eljárni minden gazdasági és kereseti ágnak s különösen a termelők figyelmét hívjuk fel a zsidó kórházra, amely szívesen fogadja a konyha ellátására szükséges terményeket. Uradalmak, vállalatok, gyárak nem érzik meg azt, amit a kórháznak beküldenek s ezzel a kórház prosperálását és fejlődését segítik elő.

A gazdasági helyzet nyomása mindentűt megérzik, de legjobban a kórházban és a Szentegyletben. Most kell tehát megmutatni áldozatkészségüket. A Szentegylet tagjainak felvétele megindult s aki érzi, hogy most minden erőt be kell állítani a közel kétvyszázados Szentegylet támogatására, gondoljon a zsidókórházra s arra, hogy az erdélyi zsidóság betegeinek s szegényeinek sorsáról van szó, nem szólva azokról, akik más felekezetekhez tartoznak.

Nem lehet kétséges, hogy a Szentegylet és a kórház most is megtalálja a zsidóság lelkét, amely mindig ott volt, ahol segíteni kellett. Elyan intézményről van szó, amely minden felekezetnek mintául szolgálhat s a melyet a zsidóság megvalósított és fenn fog tartani.

* Szép lakása csak akkor tökéletes, ha Orient szőnyeg és gobelin díszíti. Egyedüli készítője Schullhof Emilné „Orient” szövötművészeti iskola Ciorogariu Utca 12. (Gimnázium.)

Igen kedvező alkalom nyílik olcsón vásárolni, mert férfi és női ruha szövet raktárunkat kiárusítjuk mélyen leszállított árakban.

HAJNAL ÉS RÓZA
vászon és női divat áruház
Str. J. Vulcan (Nagy Sándor)-u. 1.
Hétfőn és pénteken nagy maradék vásár.

SZÖVET

különlegességeink
felöltökre
öltönyökre
legjobbák

HAVAS & GRÜNFELD
posztóáruház, Str. Avram I.-u. 8. lego'csóbbak

Női szalma és selyemkalapok

virágok és az összes kalapokellékek

20—50 % -al olcsóbbak mint bárhol

KÖNIG JENŐ

Üzlet: Str. Tace Ionescu (Körös-utca) 16. sz.
Gyar: Str. Alexandri (Teleki-utca) 45. szám

Francia parfüm

minden illatban **30 leltől**.

Kölni vizek minden illatban a legolcsóbban a

„SAVOLY” illatszertárban
Calea Regele Ferdinand 2. kaphatók.

Uj kalapszalonn

Van szerencsém értesíteni a tisztelt, hölgyközönséget, hogy a Strada General Mosoiu No. 3 (volt Kert)-utca 3 szám alatt, modern női

kalapszalont nyitottam

hol Bécsi és Párisi modellek a legújabb divat szerint raktároznak. Átalakításokat a legújabb divat szerint a legolcsóbb árban eszközölök. Izlésre és szak-képzettségre sikerült egy elsőrendű külföldi munkaerőt alkalmaznom. A n. é. közönség szíves pártfogását kérve, tisztelettel.

Blau Anlaine

Az „EDITH” kalapszalonn tulajdonosnője

Megérkezek az olcsó

Gyógyszerész üvegek
Gyógyszeres téglélek
Gyógyszeres palackok
Parfümöz üvegek
Kőlnivizes üvegek
Essenciás palackok
Likörös és Cognacos palackok
Demjónok kosárpalack
Porcellán tányérok
Fayence kőedények tányérok
Mosdó készletek felszerelve
Teás- és kávék készletek
Üveg készletek
Tabia ablak üvegek
Zománczott főzőedények

nagyban és kicsinyben

KOMLÓS Testvérek

Fratii **KOMLÓS** Testvérek
gyári raktár
nagykereskedés
képkeretezés

Oradea-Mare — Nagyvárad
Str. N. Iorga (Zöldfa u. 13). Telefon 372

59 lei egy szép női ing

150 lei egy finom férfi ing

Uzv. STERN REZSŐNE cégnél
Str. Avram Jancu (Kossuth-u.) Derby cipőgyárral szemben
Mindennemű női és férfi leghemdek csekély hiba miatt hallatlan olcsó árban!!!
Mindenkinek érdeke, míg a készlet tart, a kedvező alkalmat kihasználni

Halálba menekült a Márfy-pör koronatanuja

Budapestről jelentik: Kiss Ferenc, a Márfy-per koronatanuja tegnap telefonon magához kérette a Hollandia-kávéházból az újságírókat azzal, hogy nyilatkozni kíván előtűk. Amikor az újságírók autót megérkeztek a kávéházból, Kiss hirtelen revolvert rántott elő és szíven lőtte magát. Levelet találtak nála, mely ezt tartalmazza:

„A vésterörvényszék üldözött és sikertelenül elémie oájját. Idegeim nem bírják a haszást. Napokban a kávéház előtt életveszélyesen megfenyegettek. Inkább önkéntemmel vetek véget életemnek.”

Kiss Ferenc a halállal vívódik. Állapota románytalani.

A Szaroveszky-utcai bérpalota tervpályázata

Az épülő Nagyvárad

A „Nagyvárad Városi Lakásépítő Részvénytársaság” végrehajtó bizottsága legutóbb tartott igazgatósági ülésén elhatározta, hogy minden részvényt felkér arra, hogy az általa jegyzett részvények teljes összegét fizesse be. A részvénytársaságnak erre vonatkozó felhívását, a részvénytársaság most küldi el az összes részvényeseknek.

A felhívásban a végrehajtó bizottság megbízásából dr. Popovici Miklós igazgatósági elnök, dr. Bucico Coriolán, dr. Lázár Aurél, dr. Adorján Emil, igazgatósági társelnökök hivatkoznak arra, hogy a célt, amely a részvénytársaságok maga elé tűzték, csak úgy lehet megvalósítani, ha a felajánlott anyagi eszközök a részvénytársaság rendelkezésére állanak és ezért számít arra a bizottság, hogy a befizetések pontos teljesítésével, a részvényesek, az akció eredményét kivétel nélkül elő fogják mozdítani. A felhívás szerint a részvényesek, az általuk jegyzett részvényösszeget tetszésük szerint vagy a „Bihoreana”-nál vagy a részvénytársaság folyó számlájára. A részvényesek a felhívást kézhez kapták, már szorgalmasan eszközlik a befizetéseket.

A részvénytársaság az első bérpalotáját, mint arról megemlékeztünk, a Szaroveszky-utcan levő park-területen szándékozik építeni. Az épület 2 emeletes bérpalota lesz, 2-3 szobás lakásokkal. A legutóbb tartott végrehajtó bizottsági ülésen elhatározták, hogy a városi tanácsot felkérő azíratt, hogy a parkot engedje át a közérdekű építkezés céljaira. A részvénytársaság azt kéri, hogy a város ezen altruista vállalkozást oly módon támogassa, hogy a vételárát a részvénytársaság a részvényeikkel fizethesse ki, az erre vonatkozó kérvényt a végrehajtó bizottság megbízásából dr. Lázár Aurél, dr. Adorján Emil és dr. Váradi Ödön végrehajtó bizottsági tagok ma adták be a tanácsnak, amely a kérvényt soronkívül fogja tárgyalni. Arra tekintettel, hogy a városi tanács maga a legelkezdőbb híve az építkezések eszméjének, kétségtelen, hogy a kérvényt dr. Popovici Miklós prefektus és a városi tanács teljesíteni fogja.

A „Nagyvárad Városi Lakásépítő Részvénytársaság” végrehajtó bizottsága elhatározta, hogy az építendő 2 emeletes bérpalota terveire pályázatot hirdet. Az erre vonatkozó terveket feltételek megismerésével Közeghy József műszaki tanácsost és Szarvas Pál mérnököt bízza meg. A pályázat teljesen szabadkezelt biztosít a tervezőnek, hogy a rendelkezésére álló teret minél praktikusabban használja fel és hogy megfelelő építési módokat alkalmaz, melyek kevesebbe kerüljen a bérpalota. A pályázatban úgy a nagyvárad mérnöki kar kitűnő tagjai, mint Erdély kiváló mérnökei részt fognak venni.

* Délibábos rónaságon és az egész nagy világon nincsen olcsóbb semmi más, mint a Bleier áruháza, Sas-passage.

KARPIPOS

munkákat elsőrendű kivitelben készít:

Gidáli Ivánó

Ciorogariu (Uri)-u. 2. — Kész hencserek kaphatók.

Ebert, a német köztársaság elnöke meghalt

Berlin, febr. 28. A Wolff-ügynökség jelenti, hogy Ebert Frigyes, a német köztársaság elnöke délelőtt negyed tízen egy órakor meghalt.

Fritz Ebert, aki 1919. óta a német köztársaság elnöke, nem képviselt soha intranzigens forradalmi szellemet. Élete az alulról fölfelé futó pálya nagyszerű perspektíváját mutatja anélkül, hogy kétségkívül szép karrierjének nevezetesebb állomásai, koncepciói kiterői és olyan átalakító ténykedései lettek volna, melynek hullámai Németország határán túl is éreztették volna hatásukat. Ebert következetes és elvei mellett a becsületesség közperszerűségével híven kitartó pártmber volt mindenekelőtt. Talán éppen fegyelmezett, egyensúlyozott gondolkodása és a szélsőségekbe nem hajló volta miatt nemcsak párthívei bizalmát, de a jobboldal, a német néppárt rokonszenvét is bírta. A munka atmoszférájából — az újságírás lendítő kerékén át — jutott föl a német köztársaság elnöki székébe. Egyszerű nyerges-munkás volt és ezt az egyszerűséget megtartotta később politikus, sőt köztársasági elnök korában is. A beosztással élő, mértékletes német polgárnak jellemző típusa volt Ebert elnök és noha hazájának legkritikusabb és legválságosabb időszakában állították az államhatalom első polcára, különösebb viharok nem vonultak át sem lelken, sem politikai tettein.

A német győzelmes háborúk idején 1871-ben született. Esztendőig egyszerű nyerges-munkás volt, Bébel tanának hűse-

ges embere és követője. Intenzív részt vett a szociális mozgalmakban és később mint szocialista hírlapíró cikkeiben és pamfleteiben szolgálta a szocialista elveket és magyarázta Marx és Bébel tanait. Vezérnek, Bébelnek halála után ő lett a német szocialista párt vezére és ez karrierjének nagy állomását jelentette. A német monarchia bukása után 1918-ban kancellár lett. 1919. óta pedig a német köztársaság elnöke. Életének javán szakszervezeti politikával foglalkozott és bőlesen megtartotta a harmóniát az ellenzéki pártokkal is. Tavaly lejárt mandátuma, azonban népszerűségét igazolta az is, hogy a birodalmi gyűlés szótöbbséggel hosszabbította meg mandátumát választás nélkül.

Mindazonáltal elnöksége idején különböző kombinációk merültek fel és volt idő, amikor a nagy németek Tirpitzet, vagy Hinderburgot szerették volna látni az elnöki székben. De ez a zökvés természetesen megfusult. Legutóbb a Barmot-ügyből kifolyólag voltak személyi kelemetlenségei és hónapokkal ezelőtt úgy volt, — hogy betegségére való hivatkozással — lemond. Nehány hete csak, hogy ágyban fekvő beteg. A napokban megoperálták, mely látszólag sikerült. Állapota azonban valóságosra fordult és most — mint a távirat jelenti — 54 éves korában meghalt.

Berlin, február 28. Ebert pénteken délelőtt negyedtizenegy órakor csendesen elszenderedett anélkül, hogy egy pillanatig is eszméletéhez tért volna. A halottaságánál felesége, gyermekei, orvosa és Meissner államtitkár tartózkodnak.

Negyven százalékot ajánlott a Zabolai hitelezőknek

Néhány nappal ezelőtt megírtuk, hogy a Zabolai Faipar részvénytársaság kényszerigyezségi kérelmet nyújtott be a sepsiszentgyörgyi törvényszékhez. Ez a legnagyobb fizetésektelenesség, amely az utóbbi esztendőben Románia közgazdasági életében előfordult. A Zabolai tudvalevőleg gróf Mikles Armin alapította és szívós munkával és mánásoknál szokatlan kereskedelmi élelmességgel fejlesztette nagygyá. A vállalat a zabolai uradalom erdősegein kívül főleg az osdolai és berecki erdőségek feldolgozásával foglalkozott és főüzletága a fenyő-export volt. Az üzem folytonos terjeszkedése azonban nem volt arányban a rendelkezésére álló tőkével, jóllehet különösen új részvény kibocsátások útján az alapítókat nem egyszer emelték és főleg a budapesti tőzsde árasztotta el a piacot Zabolai részvényekkel, amelyek az utolsó esztendőben igen sokat vesztek értékeikből. A tőzsdei bessz a Zabolai papirokat a többi papirsnál is erősebben érintette, mert már hónapok óta nem voltak, hogy a Zabolai óriási adósságokkal küzd, amelyekből más kivezető ut, mint a csőd elképzelhető nem volt.

A Zabolai üzletmenetet különösen a legutolsó év rendszertelen és kapkodó gazdálkodása és az üzem igazgatásának luxuriózus költségei juttatták lejtőre. A vállalat

lat különféle erdősegei a feldolgozási telepektől olyan távolságokra vannak, hogy, mint mondani szokták, a kitermelendő fához csak a madár ér el, mégis a helyett, hogy a szükséges iparvágányokba és sodronypályák készítésébe fektették volna a pénzt, milliókat költöttek adminisztrációs és reprezentációs költségekre. Csakis így magyarázható meg, hogy míg most egy éve a Zabolának csupán 2 millió lei adóssága volt, addig a kényszerigyezség megkérése napjáig ez az adósság 130 millió leire szökött fel. Súlyosbította az eladósodottsággal járó terheket, hogy nem csupán pénzintézetektől és üzleti érdekeltségektől vett a Zabolai kölcsön, hanem magánosoktól is, természetesen rettetten kamatok — lett és tudvalevő dolog, hogy a magánfelektől szerzett kölcsön az immobil iparvállalatok rákfénje, amelybe bele lehet pusztulni. Az üzemet a pénzügyi nehézségek miatt már ezelőtt hat hónappal be kellett szüntetni, mert az igazgatóság az ősszel már a munkásokat sem tudta kifizetni. Ha ezekhez még hozzávesszük az általános közgazdasági derutot, a romániai és magyarországi nehéz pénzügyi viszonyokat, a szállítási mizériákat, akkor teljes magyarázatát kapjuk a Zabolai katasztrófális lecsúszásának. A hitelezők elvesztették a türelmüket és az elmult hét szerdáján a Banca Romaneasca, a

DORIAN FILMSZÍNHÁZ.

Ma, vasárnap utoljára 3, 5, 7 és 9 órakor

Vígjáték műsor

8 nagy felvonás.

Égszakadás, földindulás

Burleszk 4 felvonásban.

Főszerepben: Monty Banks. — Ezenkívül:

Amikor az asszony ur a háznál

A legsikerültebb burleszk film 4 felvonásban

Hétfőn először 5, 7 és 9 órakor

DIADAL

Társadalmi dráma 6 nagy felv.-ban.

A főszerepben: **Várkonyi Mihály**

Leatrice Joy.

Dorian sláger film!

Várkonyi első amerikai filme. Rendezte: Cecil B. de Mille a „Tíz parancsolat” világhírű rendezője Egy életterem lángokban. Milyen egy nagy amerikai gyár? Várkonyi új oldalról mutatkozik be.

melynek hatmillió kötetelése volt a vállalatától, megkérte a cég ellen a csődöt. Erre a Zabolai, amint ez már ilyenkor szokás, hirtelen benyújtotta a törvényszékhez a kényszerregezési kérvényt, aminek folytán a bíróság a csődkérvényt elutasította, a kényszerregezési eljárás elrendelte és vagyonfelügyelőül dr. Baicu Zsigmond köväsznai ügyvédet nevezte ki, aki ilyenformán a legnagyobb vagyonfelügyelői jövedelméhez jutott. A csődkérvényben a passzívákat 130 millióban és az aktívákat kb. szintén ugyanilyen összegben tüntették fel, bár kétségtelen, hogy a Zabolai vagyona legalább 400 millió leire értékelhető. A cég a hitelezőknek 40 százalékos kvótát ajánlott fel azzal, hogy ezt készpénzben azonnal kifizetik.

Arra a kérdésre, hogy egy fizetéseketlen vállalat miként tud körülbelül 50 millió leit készpénzben kifizetni, az a magyarázat, hogy a kényszerregezés mögött a Forresta áll, amelynek nem ez az első hasonló természetű pénzügyi tranzakciója. Természetesen a kényszerregezés után az egész vagyon a Forresta kezébe megy át, a mely viszont az üzemet csak újabb 100—150 millió befektetéssel indíthatja meg. Brassói tudósítónk jelentése szerint az ajánlat elfogadása biztosítva van és a kedden megtartandó kényszerregezési tárgyaláson a többség együtt lesz. Az összes hitelezők közül csupán a munkások fogják hátralekös bérüket hiánytalanul megkapni.

A Zabolaival egyidejűleg maga gróf Mikes Armin is saját magánvagyonára kéri, szintén kényszerregezésért kért, mert a Magyarországon lévő dolhai vállalat révén szintén fizetéseketlené vált.

A Zabolainál a nagyváradai piacon is van érdekeltisége.

Pataky Sándor kiállítása.

(Ma nyílik meg tárlata a Helikonban.)

Aradról jött festőművész Pataky Sándor, akinek tárlata ma nyílik meg a Helikonban — de nevét és művészetét régen akkreditálták a képművészetek legelőkelőbb külföldi köreiből is. Már a békeidőkben beérkezett erős és komoly egyéniség és egyformán mestere a finom, egyszerű érzékkel megkomponált akvarelleknek, mint a zseniális fény és színhatásokkal kihozott olajpiktúráknak. Mai, nagyváradai tárlatával egyidőben állítja ki Budapesten dolgait a Magyar Akvarell Egyesület, mely a milánói képművészeti világkiállításra viszi a reprezentatív munkákat és többek között Pataky dolgait is. Nyolcvannál több képet hozott Pataky erre a kiállításra, kétségtelen azonban, hogy akvarelljei a dominánsok. Az első impresszió, amit tárlata vált ki a szemlélőben az, hogy milyen átgondolt, nem pepecselően aprókékes, de mégis becsületos Paragy skálájú művészete. Nem tartozik az atlétkben gondolkodó festők közé, akik négy fal között próbálják kilesni a szabad természet formáit, ezernyi megnyilvánulást. Idejének legtöbbjét kint tölti festői hegyek között, majd az Alföldön, dolgozó munkások, a falu feje, a piac színes sokasága között és amit briliáns értéki művészetén át lezár: az a való, a testet ölt élet a maga igazságaival, szépségével, vagy megdöbbentő szomorúságával.

Nem kopizálja, nem másolja az életet Pataky, de az ő meglátásain keresztül adja finom és nemes piktúráján, gazdag invencióján és pompás megfigyelésének ezernyi változatán át a levegő frissességét, alakjainak üdőségét. Egy-egy felhőrszlet, erős hegy, zöld, vagy tompább alföldi szín külön studiómot, tanulmányt dokumentál és mégis meg van a stimmung, igaz művész kezére vallóan hozza össze a dolgokat. Nem ad fölöslegest, de nem is ejti el az igazi értékeket. Titáni kompozíciók nem igatják Patakyt, amint hogy művészete semmiféle hippermódern „izmus”-ba nincs elskatulyázva.

Közel ötven akvarellt hozott erre a várad kiállítására Pataky és ahány kép, annyi megfigyelés, színeknek, fényhatásoknak virtuóz megoldása. Nem mondjuk, hogy Patakynak nincsenek gyönyörűbb dolgai is, de gurahonci hegyei, alföldi képei, a falu életéből hozott alakjai, a cigánygyed megelévenítése, a Maros és Körös mentén festett képei, piaci interieur-jai, hazatérő munkásai, esti hangulatú képviselik egy jelentős magyar művésznek felfogásbeli tökéletességét, szingardagságát és konstruáló erejét. Finom hangulatú „Falu a hegy alatt”, „Délutáni verőfény”, „Március a hegyen” című képei is megdöbbentőek. Olajfestményekben, mázsi

dolgaiban a színkezelés, a tónus és abszolút rajzbiztonság meglepő. „Percnyi pihenő”, „Özveg”, „Amerikai férfi” és különösen az „Olvasás a völgyben” című képe elsőrangú.

Bizonyos, hogy Pataky várad kiállítása a közönség szempontjából is nagy és maradandó emlékü sikerre számíthat. Arra a mai gazdasági viszonyokkal hozta összhangba és a vasárnapi vernisszáge közönsége kellemes és jóleső meglepetéssel fogja konstatálni, hogy egy egyszerű munkájú művésszel áll szemben, akinek dolgai — művészi szempontból — a legmesszebbmenő támogatást érdemlik ki.

(—)

SZÍNHÁZ

HETI MŰSOR:

Vasárnap délután fél 6 órakor: Nagyhercegnő és a pincér.

Vasárnap este: Nótás kapitány.

Hétfő: Csókoljon meg, vigjátékujdonság először, premier A) bérlet.

Kedd: Csókoljon meg, vigjátékujdonság másodikor, B) bérlet.

Szerda: Román előadás.

Csütörtök: Olasz asszony, F. Sugár Teri felléptével, A) bérlet.

Péntek: Mézeskalács, F. Sugár Teri felléptével, B) bérlet.

Szombat délután fél 4 órakor: Ember tragédiája, olesó helyarákkal.

Szombat este 8 órakor: Fügefalevél.

Szombat este (Éjjeli előadás) 11 órakor: Ki babája vagyok én? vigjátékujdonság először.

Vasárnap délelőtt 10 órakor: Hetényi színiiskola növendék-előadása.

Vasárnap délután fél 3 órakor: Marcsa katonája, mérsékelt helyarákkal.

Vasárnap délután fél 6 órakor: Dolovai nábob leánya, mérsékelt helyarákkal.

Vasárnap este fél 9 órakor: Madarász, klasszikus operett, bérleten kívül.

Hétfő: Madarász, klasszikus operett, A) bérlet.

Kedd: Madarász, klasszikus operett B) bérlet.

A hét összes előadásaira a jegyeket már vasárnap reggeltől kezdve kezdő árúkat a színházi pénztár.

A SZÍNHÁZI IRODA HIREI:

— Délutáni előadások. Vasárnap délután fél 3 órakor Casanova klasszikus magyar operett van műsorban. Fél hat órakor a Nagyhercegnő és a pincér című rendkívül szellemes francia vigjáték van műsorban.

— Nótás kapitány. Vasárnap este ismét a Nótás kapitányt játssza az operettegyüttes. A közönség az összes jegyeket elővételben kapkodta szét. Vasárnap pedig Fratta Géza játssza a címszerepet.

— Csókoljon meg. Hétfőn este lesz a premijere a francia vigjátékirodalom legszenzációsabb alkotásának, mely a Csókoljon meg rendkívül sokat jelentő címet viseli. Ebben a egyszerű, szípköz szellemességgel megírt vigjátékban a főszerepeket Jósika Mici, H. Körösi Juci, Gal Piri, Tóth Elek, Hevesi, Stoll és Madas játssza a főszerepeket. A Csókoljon meg hétfőn A) bérletben, kedden pedig B) bérletben kerül színre.

— F. Sugár Teri vendégjátékai. A színházba járó közönség a legnagyobb lelkesedéssel fogadta annak hírt, hogy F. Sugár Teri két estén vendégszerepelt fog nálunk. A kitűnő művész rendkívül nagy ambícióval készül nagyvárad vendégjátékára.

és két legjobb szerepét választotta ki arra, hogy régi kedves közönsége elé lépjen. Csütörtök este A) bérletben az Olasz asszony címszerepét játssza F. Sugár Teri, pénteken pedig B) bérletben a Mézeskalács fejedelménői szerepét játssza. Mindkét darabban kiforrott művészetén kívül káprázatos toaletteket is fog látni a közönség.

— Ki babája vagyok én? Szombaton este új előadás keretében mutatja be a színház Ki babája vagyok én című pikáns vigjátékot, melynek főszerepét nálunk a társulat legkiválóbb erői játssza.

— Madarász. Vasárnap este a klasszikus operettek legértékesebbjét, a Madarászt eleveníti fel az operettegyüttes. Ebben a csodálatosan szép muzsikájú és bájos librettójú operettnél a főszerepeket Horváth Mici, Biczó Margit, Betegh Bébi, Kertész Manci, Bihari Sándor, Rohonczy, Bihari Sándor, Madas, Stoll és Galambos játssza. A Madarász vasárnap bérleten kívül, hétfőn és kedden bérleti előadásban kerül színre.

Ma délelőtt fél 11 órakor
a **Dorian Filmszínházban**
uj vigjáték matiné
8 nagy felvonásban.

Felhívjuk a t. fogyasztóközönség
figyelmét a

Dreher-Haggenmacher-sörgyár
BAVARIA díplomalátala és
MARCIUSI világos kivitelű
sőreire.

Mindenütt kapható legjobb sörök.

Készpénz áraknál
is olcsóbban!
20 heti vagy 5 havi
részletfizetésre

árusít mindenféle textil és ruházati cikket, férfi és női szöveteket, kelengyékét stb. a

HELLAS

áruforgalmi r.t.

ORADEA-MARE,

Str Avram Iancu (Kossuth-
utca) 14 szám

Telefon Interurban 960

Beszerzési csoportoknak legelőnyösebb ajánlattal szolgál.
Vidéki megbízásoknak a leggyorsabban tesz eleget!

APOLLO MOZGÓ

Ma, vasárnap — egyetlen napig!

Gyémántkirályok

Izgalmas kalandorfilm 5 felvonásban.

Gyönyörű felvételek New York, London, Páris, Nizza és Monte-Carlóról.

Ezt megelőzi egy kitűnő amerikai burleszk:

Jimmy játszik és nem beszél

2 felvonásban.

ÚJONSÁGOK

* **A király állapota.** Bukarestből jelentik: Ferdinánd király még egyre gyöngyöskedik, tegnap azonban már elhagyta a betegágyát. Orvosai rendeletére néhány napig kénytelen még a szobát őrizni.

* **Béke az egyetemeken.** Bukarestből jelentik: A diákvargások befejezték tekinthetők, miután az egyetemi tanács közvetítése sikerrel járt. A bukaresti egyetemi tanács az orvoskari és jogkari dekanok indítványára elfogadta a diákok legutóbbi mérsékeltebb memorandumát és elhatározta a szigorlatok azonnali megkezdését. A hullatügyben a közoktatásügyi miniszter által a zsidó hallgatókra már megállapított intézkedések lépnek hatályba. A többi pontokhoz is hozzájárulnak. A katonaságot a rend helyreállítása után két nappal kivonják az egyetem épületéből. Ugyanakkor a rend helyreállítása után elengedik a kiszabott fegyelmi büntetéseket is. A memorandum elfogadása nagy örömmel töltötte el a diákságot, akik kijelentették, hogy hétfőn rendben megkezdik az előadásokat.

* **Nem lesz Vadul Comercial.** Bukarestből jelentik: Az Adeverul közli, hogy hivatalos helyről kategórikusan értesítettek az érdekelteket, hogy a kormány szilárd elhatározása szerint semmiképp sem iktatják törvénybe a Vadul Comercialt, továbbá a bérleti törvényt sem módosítják olyan értelemben, hogy az az üzletek szerződésének meghosszabbítását jelentené.

* **Mavrodin tanár előadása.** A Goidu Lyceum tanári karának szabadegyetemén pénteken este A. Mavrodin tanár tartott előadást. A román irodalom ismeretébe való bevezetés volt az előadás tárgya. Mavrodin nagyon tartalmasan, sok tudással, élénken és szórakoztatóan adott elő és hallgatóság — amelynek sorában számos kisebbségi tanfőúr és diák is helyet foglalt — nagy élvezettel hallgatta és zajos tapsal honorálta ismertetését.

* **Földessy Arnold világhírű esellőművész mai hangversenye** a teljes részvétlenség miatt elmarad, a megváltott jegyek átcserelehetők Sirota, a világ legnagyobb zongoristájának 4-én, szerdán tartandó második koncertjére.

* **Dr Némethy Gyula kanonok előadása.** Dr Némethy Gyula kanonok a történelmi materializmusról a múlt hét péntekén sorozatos előadást kezdett meg, amelynek pénteken délután 6 órakor volt második folytatása a Kath. Körben. Dr Némethy Gyula művészi előadó, le tudja kötni tárgyára a közönség figyelmét s így érthető, hogy tegnapi előadásának is szép számu közönsége volt, bár a magas színvonalu tárgy maga is megérdemelné, hogy a termet zsúfolásig megtöltsék a közönség. A tudós minden felkészültsége meg van dr Némethy kanonokban, aki igyekszik nemcsak ismertetni, de tanítani is és éles logikával, érvek, igazságok meggyőző erejével rávezetni hallgatóit nagy problémák megoldására. Ez alkalommal a marxista elméletet a kath. vallástilozófia érveivel igyekezett megdönteni, úgy azonban, hogy a szigorúan tudományos felfogástól hajszaúnyra se térjen el. Előadása sokkal nagyobb terjedelmű, semhogy azt hírlapban ismertetni lehessen. Tegnapi előadást hosszan tartó taps honorálta. Rövid műsor előnkítette az előadást: Varró Ágnes pompás zongoraszóval gyönyörködtette a közönséget.

* **Halálózás.** Bérés Sándor vasúti bádogos mester 40 éves korában elhunyt. Temetése ma, vasárnap délután 4 órakor megy végbe a Melyárok-úti gyászházból. Vértessy Andor, a váradelencei román kath. egyház 51 éven keresztül volt kántortanítója 84 éves korában elhunyt. Temetése kedden délelőtti háromnegyed 9 órakor megy végbe Smetka György-utcai gyászházból.

* **Tavaszi nyári angol szövetségülön-gességeim megérkeztek.** Dívamintám kizárólagos tulajdonára. Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

LEGUJABB

Megkezdte tárgyalásait a Magyar Párt a kalotaszegiekkel

Kolozsvárról telefonálják. Szombat délelőtti volt kitzúve a kalotaszegiek és a Magyar Párt vezetőségének tárgyalása. A reggeli órákban Bárdos Péter kalotaszegi elnök más elfoglaltsága miatt nem tudták megkezdni az ülést. Ezt a kalotaszegiek levélben tudatták a Magyar Párt vezetőségével, amelyben egyúttal örömlüknek is adtak kifejezést, hogy lehetővé tették ezt a tárgyalást.

Ferenc József unitárius püspök csatlakozik Nagy Károly parlamenti felszólalásához

Kolozsvárról telefonálják: Nagy Károly református püspök parlamenti beszédével kapcsolatban Ferenc József unitárius püspök nyilatkozatot adott a magyar sajtónak.

— Nagyon sajnálom, mondja a nyilatkozat, előrehaladt korom és gyenge szervezetem, nem teszik lehetővé, hogy elutazzam Bukarestbe és ott a szenátusban élőszóval tiltakozzam és kifejezést adjak azon

Déli 12 órakor végre összeültek tanácskozní.

A Magyar Pártot Ugron István, dr Grandpierre Emil és dr Deák Gyula, a kalotaszegieket Koós Károly, Bárdos Péter és dr Deutschek Géza ügyvéd képviselték. A megbeszélések másfél óra hosszat tartottak, de egyelőre konkrét eredménnyel nem végződtek.

A Habsburgok örökjogon tagjai lesznek a magyar felsőháznak

Budapestről jelentik: Az új felsőház szervezésére vonatkozó javaslat három fejezetből áll. Érdekes, hogy a felsőháznak minden Habsburg-Lotharingiai házból származó magyar honpolgárságu harminc éves férfinak örökös jogon tagja marad.

* **Árverés a város gazdaságában.** Jónás Demeter tanácsos közli, hogy április 4-én d. e. 10 órakor a városi majorban (Mou-sou-u. 9.) különféle gazdasági eszközök (kocsik, hámok, ekék stb.) kerülnek szóbeli nyilvános árverés útján eladásra.

* **A filharmonikusok keddi hangversenyére** hétfőn igyekeztek mindenki jegyét biztosítani, mert a tagok foglalják le a helyek nagy részét. Jegyek Vidornál 20—120 leiert (Bul. Reg. Ferd. 2.) Múson: Mendelssohn, Smetana, Goldmark művei.

* **Barna Sári bucsuja.** Vasárnap este bucsúzik el Barna Sári a nagyváradi publikumból. Utóljára lép fel ma a Nótás kapitányban. Itt hagyja a nagyváradi színpadot, amelyen oly sok viharos, lelkes tanfos és megérdemelt sikert aratott.

* **Az első bajnoki mérkőzést** tartja ma délután 4 órai kezdettel a NAC az Erzsébetligeti új pályáján a szatmári Tőrekivés-sel. A meges rendkívül izgalmas lefolyásu lesz, mert mindkét csapat legerősebb felállításban veszi fel a küzdelmet. Előzőleg a NAC 1. b. a Bihorul kombinálttal mérkőzik. A közönség kíváncsi a hatalmas fedett tribün biztosítja. Az előmérkőzés kezdete 2 órakor.

* **Letartóztattak egy fogházőrmestert,** mert verte a rabokat. Szinte rettegett réme volt az ügyvédségi fogház rabjainak Pop Irimie fogházőrmester, aki a tanuk vallomása szerint a legnagyobb kegyetlenséggel verte a rabokat. Maga Sovrea vezetőügyész volt az, aki a legnagyobb szigorral vizsgálta meg az ügyet és azután feljelentést tett az őrmester ellen, akit tegnap a kihallgatás után előzetes letartóztatásba helyeztek a vizsgálóbíró. A vizsgálóbíró megállapította, hogy Pop Irimie legutóbb öt rabot súlyosan összevert. Egynek a fejét is betörte és sérülése tíz napon túl gyógyul. A vádtanács tegnap tárgyalta a fogházőrmester szabadiábrahelyezés iránt beadott kérelmét és elutasította azt.

* **Mária csemege 1 darab 5 lei** Benedek és Weisznel „Eldorádó” Piata Unirii.

Ma délelőtti fél 11 órakor
a **Dorian Filmszínházban**
új **vígjáték matiné**
8 nagy felvonásban.

Száz halott és hatszáz sebesült egy robbanásnál

Rio de Janeiróból jelentik, hogy Nita harokban egy hatalmas puskaorraktár a levegőbe repült. Száz ember meghalt, hatszáz megsebesült. Háromezer ház teljesen elpusztult.

* **A Makkabea birkozóosztályának** vasárnap délután 4 órai megnyitó ünnepségét óriási érdeklődés előzi meg, ami érthető is, mert a Mannsberger Gusztáv—Stern József-pár birkozóakadémiája ezt meg is érdemli. Úgy ez, valamint a többi iskolabirkózás, amelyet városunk legjobb atlétái, mint Mannsberger fivére, Financ, Léway, Rollinger, Westfried, Klein fivére és a Makkabea ifju gárdája fognak bemutatni, szennációsan igérkeznek. A megnyitó ünnepséget kitünő cigányzene mellett teadélután fogja követni. A Makkabea sportegyesület birkozó szakosztályának vasárnap délután, 4 órai megnyitóünnepélyre és teadélutánjára ezúttal hívja meg az összes sportegyesületeket, az Aviva és Zsidó Leányegylet tagjait, a Barisszia és Ceiré Mizrahi ifjusági egyesületeket a Lloyd étteremben lévő saját klubhelyiségébe a Makkabea vezetősége.

* **Sirota Leó** soha még nem hallott nagy művészetével, csodálatos technikai virtuozitásával közönséget valósággal ámulatba ejtette. A koncertterem közönsége, mint egy ember fejezte ki azon kíváncsiágát, hogy a hangversenyt meg kell ismételní! A „Musica” ezen kíváncsiágot teljesíti, amikor a nagysikerű hangversenyt szerdán megismétli.

* **Villamos bérletjegyek** újítása az összes vonalakra 425 lei, két vonalra 265 lei. Vasárnap 9—12-ig újítható a Hegedüs Hírlapirodában.

Akik nem valók feleségnek	
JÖN	JÖN
Dráma az amerikai színész világból	
7 felvonásban	
Akik nem valók feleségnek	
JÖN	JÖN
Dráma az amerikai színész világból	
7 felvonásban	

* **A zsidó liceum diákmulatsága.** A zsidó liceum elnöksége megérte diákjai óhaját és azoknak jövő boldogulását is szem előtt tartva, az iskola továbbépítése alapjára március 11-én a Kereskedelmi Csarnok nagytermében nagyszabású műsoros taneztélyt rendez. A műsor ötletességben, diákbólban egyike lesz az ideig farsang legikerültebb műsorainak. A szerepek a liceum legkedvesebb, legbájosabb leány- és fiú növendékei lesznek. A műsor teljes ismerettségére még visszatérünk.

* **Felkértenek a kereskedelmi alkalmazottak és magántisztviselők,** hogy ma, március hó 1-én, vasárnap d. u. 3 órakor a Transilvianikávéház volt Makabea külön termében, sportegyesületünk alakítása végett megjelenni szíveskedjenek. Alapítók.

* **Idegfájásoknál, reumánál, köszvény-nél, elhíjasodásnál, cukorbetegségnél a Ferencz József keserűviz rendkívül jóhatású hashajtónak bizonyul.**

* A Sporthírlap holnap, hétfőn megjelenik.

* **Uj üzlet Nagyváradon.** Kardos Lipót nevét jól és igen előnyösen ismerik Nagyváradon kereskedői és vevői körökben. Még jóval a háború előtt, mintegy 15 esztendővel volt játék- és díszműűru üzlete Nagyváradon legjobb helyén. Ez a közismert kereskedő most Weisz Jenő ugyan-csak nagyváradon kereskedővel társult és a volt Consum áruház helyén (Regele Ferdinánd) nyitják meg dusan felszerelt és modern berendezésű, harisnya, kötött, szövött és rövidáru üzletüket. A helybeli és külföldi árukkal dusan felszerelt társasüzlet „Központi Áruház” címen március első napjaiban fog megnyitni, melyre már most felhívjuk a közönség érdeklődését.

* **Büntetendő cselekmények.** Faraók bosszúja. Revidálni kell a vámtörvényt, Chaplin szerelmét. Egy stilszerű filmbemutató. Miért járt Cukor Adolf Budapesten. Várkonyi Mihály új szerepben. Glória Swanson férjhez ment. Beszélő számok. Hogyan kell filmcselekményt írni és a legújabb külföldi film és rádióhíreket közli a ma megjelenő legújabb Film Ríport, mely csinosan van illusztrálva és a Párisban élő Várady Albert eredeti tollrajzát, mint mellékletet adja az olvasóknak. Az 5 lejes mozgóképzési jegykedvezmény szelvényével együtt a lap ára 5 lei. Kapható mindenütt.

Ma délelőtt fél 11 órakor a Dorian Filmszínházban új vigjáték matiné

8 nagy felvonásban

* **A fodrász- és manikűrmunkások** bálja technikai okból nem március 8, hanem március 15-én lesz megtartva a Kereskedelmi Csarnokban. Vigalmi bizottság.

* **Szabászati szakiskolában** szabó- és modellező tanfolyam kezdődik március 1-én. Angol szabászat, szakrajz szerkesztés pontos tanításával; francia szabászat divatlap után, modellezés próbában. A tanfolyam egy hónapig tart. Tanulni óhajtok kéretnek pontosan március 1-én megjelenni, mert később jelentkezők fel nem vétetnek. Beiratkozni lehet naponta d. u. 5-6-ig Orbán Sándornénál Alecan Eman Gojdu (Deák Ferenc)-u. 2. II. (Andrényipalota.)

* **Agnes-csemege,** egy darab 5 lei Benedeknél.

**Vasárnap d. e. fél 11 órakor
nagy árverés lesz a
Dorotheumban**

FIGYELEM!

Mindenki intézze el üzleti, szerelmi és egyéb dolgait úgy, hogy az Apolló-mozgóban legközelebb egymás után műsorra kerülő következő világszereket:

Scaramouche,
Akiiket nem szoktak feleségül venni.
Szerelmem piacán.
Pat és Patachon.
Végzetes eskü.
Megbolondult kórház.
Divatészazárnő (Mary Murray).
Száguldó kerék.

okvetlenül megtekintse, mert ezek a filmgyártás rekordjai, szebbet, jobbat még senki sem látott!

* **Orvosi hír.** Bucuresben dr. Farkas Mihály belgyógyász a bőr- és nemi betegségek szakorvosa Sr. Papa Tatu 64. szám alatt rendel.

* **Gyönyörű és hamvas arcbőr a szépség főkeleke.** Hogy ezt elérje, keverje mosdóvizébe eredeti Mack-féle Kaiser borax-ot, amely egy természetes és ártalmatlan szer az arcbőr ápolására.

Zománcozás, nickelezés Kalendánál

* **Tavaszi szezon a Tátrában.** A Tatra február végén gyönyörű napfényben ragyog. Száraz, enyhe magaslati időjárás. A Tatra-szanatóriumban élénk élet van, akárcsak a legerősebb szezonban. Tüdőcsúshurut, idegbántalom, álmatlanság, basedoff, gyomorbántalmak, emésztési zavarok kezelése és gyógyítása a Tatra-szanatóriumban orvosi felügyelet mellett. A Tátrára vonatkozó bármely felvilágosítással szolgál a Hegedüs Hírlapiroda.

* **NÉMET vízum Brassóból 48 óra alatt a Hegedüs hírlapdában.**

* **Szatmári Törökves-NAC** bajnoki mérkőzés vasárnap délután az újonnan épült Károly trónörökös sportpályán. Előzőleg NAC I. b.-Bihorul I. b. csapata mérkőzik. Kényelmes fedett tribün! Méréselt helyárak!

* **Szörme-bundák, sportkabátok** előrehaladott idény miatt melyen leszállított árban Lechner szűcsnél Ciorogariu 4. sz.

* **Arcápolásra** használja az Agi-crém, melytől arcbőre szép, tiszta és üde lesz. Kapható drogériákban és illatszertárakban. Főlerakat: Diana gyógyszertár Oradea-Mare.

Darvas harisnyái legjobbak!

* **Női kabátokat** mai naptól kezdve melyen leszállított árakban árusítom Model Áruház Str. Vlahuta, Szt. János-u. 6.

Gummláru javítás Eminescu (Ezred. évi Emlék) - tér 16.

MA JELENT MEG
A

Film Ríport

legújabb száma.

Ára 5 lei. Kapható mindenütt.

* **Kérjen szállítójától** mindig Capsa féle menázscokoládét — sárga papírban — nem fogja megbánni.

* **Purgó** — eredeti dobozban — minden gyógyszerárban.

* **Legjobb araszéptető Földes Margit-krém.**

Tudatom a n. é. közönséget, hogy bécsi utamról visszatértem. Legújabb divatszövet különlegességei megérkeztek. Öltöny és felső modellek útletemben bármikor megtekinthetők. Jelenleg bécsi modellfelöltők raktáráról kaphatók.

Tisztelettel:

Horbácz József

női divatszabó üzlete, Mezey Mihály-utca 4. sz.

* **MAGYAR vízum, cseh vízum, francia vízum, angol vízum** Clujról gyorsan és pontosan a Hegedüs hírlapirodában.

KÖZGAZDASÁG

Két pénzintézet mérlege

Lapunk mai számában az Egyesült Bank és Takarékpénztár, valamint a Nagyvárad Hítelbank mérlegét közöljük.

AZ EGYESÜLT BANK

az idei mérlege is bizonyítja, az intézet nagyszabású tevékenységét, amelyet dr. Popper Akos vezérigazgató irányítása mellett kifejt. Tiszta nyeresége 3.400.646 leit tesz ki.

A NAGYVÁRAD HÍTELHANK

az elmúlt évben is biztosan és reálisan haladt a fejlődés útján. Az intézet — amelyet Balog Vilmos elhunytá óta Grósz Ignác igazgató szakavatottan és biztos kézzel vezet — teljes mértékben megfelelt a részvényesek és a nagyközönség bizalmának egyaránt. Tiszta nyeresége 1.410.467 lei. A közgyűlés március 14-én lesz.

TOZSDE

Zürich, február 28. Nyitás: Berlin 123'865, Newyork 520 háromn., London 2477, Páris 2680, Prága 1542 fél, Budapest 0.0072, Bukarest 258 háromn., Bécs 0.0073'45.

Bukarest, február 28. Zárlat. Devizák: Páris 1062, London 979, Newyork 205 fél, Róma 837, Zürich 39 háromn., Bécs 29 fél, Prága —.

Valuták: Font 965, frank 1070, svájci 38 fél, lira 840, dinár 325, dollár 201 fél, osztrák 29 háromn., magyar 27 háromn., szokol 585.

Zürich, február 28. Zárlat: Berlin 124, Amsterdam 208 egy., Newyork 520 fél, London 2478, Páris 2680, Milánó 2105, Prága 1545, Budapest 0.0072, Belgrád 835, Bukarest 255, Varsó 100 egy., Bécs 0.0073'45.

Budapest, február 28. A szombati értékpapírpiacon magánforgalom. Teljesen üzletelen. Magy. H. 402, Osztr. H. 160, Kereskb. 1098, Ganz-D. 2500, Fegyver 725, Rima 145, Georgia 296, Salgó 528, Nova 188.

NYELTÉR

Tekintetes

„Ancora” Általános Román Biztosító Társaság Igazgatóságának

Bukarest.

F. hó 8-án kelt hírlapi felhívásomra vonatkozólag kijelentem, hogy annak megjelenését követő napon már az Önök hivatalos értesítését vettem, hogy három rendezve lett, tehát az Önök értesítése felhívásomat keresztezte.

Miután három a mai napon teljes megelégedésemre rendezve lett, el nem mulasztatom Önöknek köszönetemet nyilvánítani.

Teljes tisztelettel:

Horváth Nusi,
színművész.

Párisból a legújabb női divat újdonságokkal megérkeztem.

Szilágyi Ernő
Bul. Regele Ferd.
(Rákóczi-ut) 3.

Szociális problémáink egy premontrei tanár nagyító üvege alatt

(Szilágyi M. Dózsa legújabb könyve)

Az ugynevezett haladó fronton — sokszor alaposnak látszó indokok alapján — azzal szokás vádolni a latin szertartású katolikus egyházat, hogy „meghamisítja a krisztusi tanokat” és szívós fegyvertársa a retrográd társadalmi és politikai törekvéseknek. Ezzel szemben a történelem azt bizonyítja, hogy a *csizmaalaku olasz félszigeti szíve: Róma*, hol Krisztus legkiválóbb tanítványának, Péternek porladó csontjai fölött Michel Angelo hatalmas alkotása, a Szent Péter templom kupolája tör az ég felé, minden mulandó világok, pusztulásra ítélt társadalmi rendszerek és fellegek fölött hirdelve a művészet és örök megújuló léleknesesítő diadalát, már kezdetben azzal vált az emberi történelem döntőjelentőségű tényezőjévé, hogy lebirta önmagát. Mikor a nagy Augustusz-örökség különböző kontinenseken át egymásról történelmi örök hatása alatt összeomlik, Róma, a később vandál hordák lovainak patkója alatt porrá-zúzott hatalmas metropolis, menedékhelyet nyújt Péter apostolnak és lelekteti a napjainkban olyannyira elhatalmasodott „nyugati kultúra” alapjait. „Róma lelke” indítja meg közel másfél évezreddel Krisztus születése után a reneszánszmozgalmat, mely a középkori romantizmus dandárjának idején, egy pusztuló rendszer romjai alól kiássa és életre deldelgeti a humanizmus és klasszicizmus bimbóban föld alá került rügyeit és a nagy francia liberális lavina előtt elegyengeti a göröngyöket. Martinovics és a Jézus-társaságok hozzá hasonló atyjai már akkor hirdették és életükkel pecsételték a liberális eszméket, mikor a „külső világ” még fásultan és tudatlanul türtö a „felvilágosult abszolutizmus” kalodáit és adópréseit s a nyugati kereszténység nyugaton csakhamar a mult kódébe vesző feudalizmus nyomán felvirágzó polgári társadalom alappillére lett.

Ezek a gondolatok cikáznak át agyamon, mikor Szilágyi M. Dózsa újonnan megjelent könyvét lapozgatom, melynek teljes címe: *Vezérfonal a társadalom és közgazdaságtanhoz L. Davdano és Mcboughlin munkája alapján*. Az elmúlt három hónap ideje alatt már ez a második kötet, mely a tárgyilagos gondolkodókat — világnézetre való tekintet nélkül — elragadja. Mint a latin szertartású egyház egyik legszerencsésebb exponense itt jár közöttünk, szónoklatokat tart és szokatlan lelkesedéssel és tüzzel hirdeti az osztályok feletti békét s a keresztény vallás szociális vonatkozásait. Egyházi beszédei valóságos forradalmat idéznek elő a hívők lelkében és intő szavatai éppen azokat indítják meg első sorban, akik a vallásban a társadalmi fejlődés ellenségét és az egyházban a történelmi folytonosság kerékkötőjét látják.

Most megjelent könyve annak az üdvös mozgalomnak kivirágzása, melyet a katolikus egyház szociális misszió-társulatai indítottak meg az ő ezeroldalu vezetésével Erdélyben. A mozgalom központja Temesváron van (IV. ker. Bonnár-ucca 10. sz.) és célja azoknak az előítéleteknek eltüntetése, melyek eddig a római egyház híveit visszatartották a társadalom égetően korszerű problémáinak tanulmányozásától és azt eredményezték, hogy azok meglehetősen tájékozatlanok maradtak a társadalmi élet természetrajza felől. A Szilágyi M. Dózsa és Ikriich Augustia temesvári főnökönek vezetése alatt álló mozgalom, mely a Nap címmel Temesváron hivatalos lapot is ad ki, társadalmi vajadásainak legaktuálisabb problémáit hozza felszínre és tagadhatatlanul gyakorlati jelentőségű munkát végez. Alapeszméjét ugyancsak Szilágyi M. Dózsa szögezte le egyik tanulmányában ilyenénkép: „A női pszichológia gazdag adatokkal igazolja, hogy a nőben a szociális, vagy altruisztikus hajlamok sokkal fejlettebbek, mint a férfiban. Főleg ezek a képességek viszik a nőt a társadalmi viszonyokon kívül a szociális működés terére. Ha a férfi is adja a gondolatokat, irányokat, de ezek megvalósítására legtöbb érzelme, lelkesedése, erkölcsi alapja a nőnek van.” Ezzel a megfontolással hozta felszínre a fentemlített szociális irányzat a keresztény-katolikus közvéleményben a háború után önálló szerephez jutott és a társadalmunkban ezer és ezer szenvedésnek kitett női élet problémáit és ugyan csak ezeknek a megfontolásunk legaktuálisabb kérdésévé és lesz a nő a társadalomjavító törekvések alappillérévé.

Szilágyi M. Dózsa könyvében eme szociális akció nőközvéleménye előtt tárgyalja le a társadalomtudomány és közgazdaságtan problémáit. Azoknak az intellektuelleknek, kik a szószékről prédikáló papnak is lelkes hallgatói voltak, egy száztizoldalas szerény kötetben bebizonyítja, hogy a vallás és egyház elismeri a tudományos megállapításokat s így tiszteletben tartja azokat a törvényeket is, melyek — Szilágyi M. Dózsa szerint: — természet törvények — és a társadalom fejlődését és magát a szociális életet megszabják. Egymásután felsorakozó sűrű fejezetekben egy fehérlelkű premontrei paptanár szelidségével tárgyalja le a legkétélyűbb tudományos igazságokat. Érvelése napsütéses, meggyőző, tele a romantikus lelkű embert jellemző klasszikus vonásokkal, a görög drámák mindenek felett álló erkölcsi felsőbbrendűségével s horribill dictu: — a Marx által felfedezett történelmi és materialista vaskövetkeztetéseket nem egyszer a krisztusi szeretetnek, ennek a ma — pro és contra — annyiszor megvalázott másik törvénynek lábai elé kényszeríti. Ilyenkor látod a gyalázatos emberi társadalmat kigyóbúvuló tömeggé inkarnálódni, amint a megdicsőült szeretetet felkorbaécsolja a Golgothára és az Ember fiának kendőt nyújt — hogy az véres veritékeit letörölje — Veronika, az „asszony”.

Szilágyi M. Dózsa könyvét melegen ajánlhatjuk felsőbb leányiskolák részére. Nagyváradon az Orszem-könyvkereskedésben kapható s nagy vásárunkon, hol az ember már évezredek óta játsza minden eredmény nélkül a maga kirakósdiját, az ára: — ötven lei.

Keresztury Sándor.

KEPES ELEK
orvosi könyvtárban, Sas-passage 20. szám
Saját készítményű **SÉRVKÖLÖK, HASKÖLÖK,**
speciális kötszerek, női és férfi övszerek

Nem kell PARIS, BECS

MEGNYÍLT
MAD. KLAUSNER & SZABÓ
NŐI KALAP SZALON, KÉZIMUNKA,
ÉS ELŐNYOMDA. ORADEA-MARE
STR. RIMANÓCZY 9 sz. VOLT BÖSZÖRMENYI ÜZLET.

Kolosszális tavaszi szövet tömeg érkezett a Körösparti Áruházba

Az 1925. év ujdonságai

Covercootok
Berberik
Ráje Eálinok
Kamgarnok
Rips különlegességek
Kabát kreppek
Aljszövetek
Öltönyszövetek
Felöltő-szövetek

Fővárosi választék!
Elsőrangú minőség

Utolérhetetlen
olcsó árak!

Az iparosok bálja

A napilapok hírvonatukban megemlékeztek már az Ipartestület kultur- és végvárményi bizottsága által rendezett nagyarányú bál szép és fenséges lefolyásáról, melyről a jelen hasábjain is szükségét látjuk megemlékezni. Az estély a jótékonykodás jegyében folyt le és örömmel állapíthatjuk meg, hogy az iparosság jórésze megértéssel karolja fel az iparos menház ügyét, melynek fentartására mintegy 40.000 lejt jövedelmezett. Mindenesetre megállapítandó, hogy az iparosság nagy tömegéből csak alig 30—40 lelkes, áldozatkész és fáradságtűrő ember hozta létre ezen eredményt, mert az ő sok fáradozásuk, utánjárásuk, figyelmes előrelátásuk és közvetlen munkájuk nélkül az iparosság magától nem jött volna rá, hogy akár saját szórakozására, akár pedig a menház érdekében filléreit osszerakja. M ó n u s Sándor, Szűcs István, Szabó Károly iparosokkal az élén a nagy munkából különösen Ungerleider Mór, Benedek Ferenc, Dévald László, ifj. Cser János, Novomeszky Imre, Beresényi Sándor, Bodnár Béla, Csik József, Rosenbaum Simon, Benedek I. Ferenc, Gábor Géza, Menning Sándor, Anné Ödön, Feuerstein Béla, Bulbuca József, Orás László, Iczkovicz Mór, Szabó Lajos vették ki részüket, kik mellett nagy szorgalmat fejtettek ki az egyes ipari szakosztályok vezetői és tagjai a gyűjtés terén. A jegyek eladása és felhívítás gyűjtésében kiválóan szorgalmaskodtak Deczky Sándor, Gergely Gyula, Juhász Kálmán, Matyi József, Hotya Sándor, Weinberger Kálmán, Ercsey Lajos, Goldstein Sándor, Gyöngy Mihály, Úveges János, Molnár Imre, Bodnár Béla, Szilágyi Géza, Frischmann Adolf, Szűcs László, Deutsch Nándor, Goldstein Manó, Szentosi János, Babrik József, Branhoff József, ifj. Fleisz Mihály, Réder Ármán, Pénzes József, Répászky József, Benedek Ferenc, Friedmann Árpád, Galicz Gyula és még mások, kiknek különösképpen hálás lehet a rendezőség és az Ipartestület jótékonykodási bizottsága, mert bizony szomorúan kell megállapítani, hogy nagyon sok iparos meg nem érdemelt durva szavakkal, vagy csipős megjegyzésekkel utasították vissza ezen önzetlen és idejüket feláldozó tagok munkáját. Csakis az ő szerénységük és jótékonykodás iránt érzett türelmük volt képes arra, hogy mégis ezek dacára ily szép eredményt érjenek el az anyagiak terén.

Külön meg kell emlékeznünk az est fényes erkölcsi sikeréről. Ezt nagyban emelte városunk iparos ügyei iránt érdeklődő Lázár Aurél, Bucico Coriolán primár, Vostinár János főjegyző, Cereu János iparfelügyelő, Muth Gyula ipariskolai igazgató, Nagy Márton ny. főszolgabíró és még többen a város notabilitásai közül, kik a meg-

jelent nagyszámu közönséggel együtt élvezettel nézték és hallgatták a nagyszerű műsor minden egyes számát, melyet Losonczy Gábor az ő ismert előkészítő képessékével a legtökéletesebb keretek között játszattatott el. Segítségére voltak ebben a páratlan tehetségű Anné Ödön, Puskás Lajos és Laczkó Lajos, kiknek minden szava és mozdulata tökéletességig hű volt. Gyönyörű táncszámokat mutattak be Szűcs Gizike, Haláty Margit és a Krausz növendékek, kiknek számjait ismételnők kellett. Bona Eta és Haláty Böske a már ismert színészi képességüket csak még fenyesebb formában mutatták be úgy, hogy nyíltszínen is tapsot kaptak. Jók voltak még mint kiegészítők, kik nélkül maga a darab nem is érvényesült volna, Nosz Andor, Szabó Dénes, Széles Gábor, Robicek Andor, Bittenbinder János, Berényi Ilona, Berényi Gizike, Dávid Irma, Eliás Gizike, Izrael Sári, Somogyi Nuszi.

Az estély fényes anyagi és erkölcsi sikere mindenesetre bizonyítékát szolgáltatott annak, hogy az iparosság nagyrésze érdeklődik az Ipartestület kultur- és jótékonykodási tevékenysége iránt s éppen ezért remélhető, hogy az a cél, amelyet a kilin konferansz: Menning Sándor kifejezésre juttatott, nevezetesen, hogy jövőben a kultur- és végvárményi események az Ipartestület házában építendő díszteremben folyhasson le — mondom — a fenti megértést látva, reményünk lehet azon cél megvalósításához. Igyekezzen minden egyes iparos ez irányban legalább annyi áldozatot hozni, mint azt tette Mathies Marton festő, ki mintegy héten át teljesen díjtalanul dolgozott a színpadok és színpadi díszletek megfestésén, vagy mint Anné Ödön, aki ugyancsak a színpadok vászonnal való behúzását díjtalanul eszközölte. Ugy nekik, mint a jelenlétüknek, valamint az Iparoslap legközelebbi számában közlendő adományozóknak, végül pedig akiket legelőbb kellett volna említsünk, a büffnél bájosan leköte-

lező figyelmességével segédkező Bodnár Béla, Röllich Lajosné, Fazekas Lajosné, Marxer Antalné, Szatrány Vincéné, Molnár Imréné, ifj. Cser Jánosné, Szűcs Józsefné urhölgyeknek örök halála lesz lekötve az iparos menház, mint jótékony intézmény. Sok ilyen siker, nyugodt hajlékot fog biztosítani az eddig koldusfillérekben és koldusadományokban élő támasznélküli maradt aggiparosoknak.

D. L.

Az Ipartestületek Szövetsége.

Lapunk hasábjainak a szövetségre vonatkozó cikkei, ugylátszik, nemcsak városunk iparosságában, de a vármegye és Erdély nagyobb ipartestületeiben is megértésre találtak. Február 14-én ugyanis a nagyváradi Ipartestület küldötte jelent meg Aradon előzetes értekezleten, hogy a szövetség életrekeltsége ügyében döntsének. Városunk ipartestületét M ó n u s Sándor és Szabó Károly képviselték. Az ügyben határozattá ment, hogy minden egyes ipartestület felhívít egy, a március 25-én tartandó aradi országos kongresszuson való megjelenésre, hol a szövetség felállítására, ügyében fognak határozni. Hogy pedig kizárólag egyetlen ipartestületet se érjen a kongresszus, valamint a hozandó határozatba való beleszólás, a megjelent nagyobb ipartestületek kiküldöttei, így Nagyvárad is, elhatározták, hogy március 15-ig a vármegye területén való ipartestületeket is beszervezik és az eszmének megnyerik. A nagyváradi Ipartestület a szükséges lépéseket már megtette, így felszólította Nagyváradra, Tenke, Diószeg, Margitta, Érmihályfalva és Belényes város ipartestületeit, hogy március 15-ig bezárólag a szervezkedés céljából gyűlést hívjanak össze, enedélyt szerezzenek rá s azon gyűlésen városunk ipartestületének kiküldöttei is részt fognak venni s a szervezkedés, különösképpen az Ipartestületek Szövetsége létesítésében előadást fognak tartani.

Iparosok gyűlései.

Felhívjuk városunk összes husiparosainak figyelmét, hogy ma, azaz március 1-én, vasárnap délután 3 órakor rendkívül fontos tárgysorozattal a Kereskedelmi és Iparkamarában a husipari szindikátus tisztújító közgyűlést tart. — A bőripari szindikátus ma, azaz vasárnap délelőtt 9 órakor az Ipartestület helyiségében tisztújító közgyűlést tart. — Felkérjük az Ipartestület összes kovács, kerékgyártó, kocsifényező és nerges iparosait, hogy ma, azaz vasárnap délelőtt 9 órakor az Ipartestület helyiségében közgyűlésre megjelenjen szíveskedjenek. — A nagyváradi borbély és fodrász iparosok szindikátusa március 8-án, vasárnap délután 4 órakor fogja megtartani rendes tisztújító közgyűlést a Kereskedelmi és Iparkamara dísztermében. — Felhívjuk az összes ur és női fodrász iparosokat, hogy a közgyűlésen teljes számban megjelenjen szíveskedjenek. A közgyűlés tárgyai: 1. Elnöki megnyitó. 2. Évi jelentés. 3. Pénztári jelentés. 4. Felügyelő bizottság jelentése. 5. A tisztikar lemondása és új választás. 6. Indítványok. Tisztelettel az Elnökség.

Modern
topolyabetés **tölgyfahálók**
és egy alig használt diófa háló olcsón eladó.
NEMES asztalosnál, Str. Jeromos 5

Koszümot, hosszú kabátot
és francia ruhákat legszebben
és legolcsóbban készít:

RADÓ női divat szakmája
Strada Gojdu (Beöthy Ödön-u.) 6. sz.

**Borbély és manikűr
munkások**

műsoros táncestélye

március 8.

a Kereskedelmi Csarnokban

RIMANOCZY
műbutor és Parkettgyár R. T. Str.
Clujului 117. — Telefon 279. sz.
Irodabutorok, műbutorok, I. és II.
oszt. parketták, Fenyő és tölgy fu-
részek. — **Bérvágás gátfiér**
Mindennemű ládát összeszegezett
és szétszedett részben megrendelésre azonnal szállítunk.

Friss
fénymásoló

papír

(pozitív és negatív)

érkezett!

SONNENFELD R. T.
papírüzletében

Riafa Regina Maria (Bémer-lér) 3

ESŐERNYŐ legolcsóbb a készítőnél
**ROSENBERG
TESTIVÉREK**

Nic. Jorga (Zöldfa-u.) 8. — Behúzás gyorsan készül.

Legdivatosabb ingezfírek óriási tömegben
érkeztek **Loltner Márton R. T.-hoz.**

Legolcsóbb buorbérszerzési forrás!

Leszállított árak! Leszállított árak!

Ebédli, háló, urisoba és konyhabutor
a legegyszerűbből a legművészibbe
kivitelig kaphatók és megrendelhetők.
Irodai és üzleti berendezések, hárti-
tos munkák is olcsón készítenek.

Engelstein Testv. és Tsa.
Strada Moa Filipesou (Szarvassor) 4. sz.

Hajnal előtt...

A közeljövőben a fenti címen két érmihályfalvai ifju verses kötetet ad ki. Két ifju versei lesznek ezek, kik együtt élnek ifjuságukat és együtt indulnak el. A verses kötet: maguk a szerzők szedik. Együtt indult a két ifju arra az útra, amely szemek előtt a legfenségebb: A költészet útjára. Tudják, hogy útjuk nehéz, göröngyös lesz, de az élet megedzett páncélba burkolta őket. A verses kötetre előjegyezni lehet a szerzőknél Érmihályfalván a „Cultura” könyvkereskedésben. A két poéta-hajlamu fiatalember verseiből itt adunk mutatót:

ELETEM...

Életem! te marcangoló szívem,
Gyötör, gond, teher és robot.
Gyötör, hogy a világom életem,
Pedig életem már halott.

A rimeket kuszálva irom,
Úr rajtam, egy keserű fájdalom.
Most gondolom tudom, hogy sirom,
Életemet már fiatalon siratom.

Miért élni, miért küzdeni?
Megalázás, megvetés, robot
Oly semmi, mint rossz poéták éneke,
Érzem szégyen helyett meghalni jobb.

Verejtékes kínos pályafutásom,
Feldoldoztam neked életemet, ifjuságom.
Bucsum most hervadó virágom,
Szenvedő küzdésemet eltakarja majd sírom.

Gárdonyi Mór.

HANGULAT.

Szívembe cseng az élet vad viharja
S én hallgatom bus, panaszos dalát.
Álomképek futnak össz' előttem
S hívom az örök, a megváltó Halált.

Lábom alatt nehéz már a föld
S én meguntam már ez Életet.
Oh, Uram végy magadhoz
És mondhassam már végre: Isten veletek!

Lombos tavaszi fák alatt járok
És ah, érzem, mily szép is az Élet!
Kínzó vágyak fognak el,
Élni szeretnék, de nem lehet...

Lelkemet vad viharok dúlják
És csolnakom a tengeren lebeg,
Egyedül illők én már benne
És várom, várom a vészes fergeteget.

Bus József.

„BARISSZIA” KULTURESTÉLY

MÁRCIUS 4 SZERDA

A KERESKEDELMi CSARNOKBAN.

Zsoldos tanintézet

Budapest, VII. Dohány-utca 84. szám alatt.

a legjobban készít elő középiskolai magánvizsgákra.
Kivonatos és magyarázatos tankönyvek megrendelhetők

Modern hálószobák

izléses kivitelben olcsó árban kaphatók:

Róth asztalosnál

Str. Jókai Mór 17. — Tanulók felvételnek fizetéssel

WELZER

urtól kérdeztük, hol született, azt a választ adta hogy:

„Rózsabokorban jöttem a világra”

Váradon még nem látott eredeti

angol és skót szövetséges

legességek, tekintettel a korai ta-

vaszi salsónra már megérkeztek

Bársony Sándor

„For Gentlemen” divatszalonjába,

hol az úr közönség legelőnyösebben szerezheti meg legújabb párisi divat szerint ruha szükségleteit. Rimanóczy szálloda épület. Mészáros-u. 1.

Saját kemencémben

Kerékpár és varrógép gyári égetett zománcozását

nikkelezését és javítását legolcsóbban vállalom. Használt kerékpárt, varrógépet veszek és eladok. Kerékpár gummik és alkatrészek legolcsóbban nálam. „Eléna” varrógép, kerékpár rak-kaphatók „Eléna” tár és javító műhely, Pajta Mihai Viteazul (Nagypiac) 5. szám.

Schwarz & Rosenfeld

uri szabók

Str. Rimanóczy-utca 2.

Lyceumisták figyelmébe!!

A megtartandó bála cukor és süteményt, valamint disziorát a legutányosabban beszerezhetők. Minden 10-ik rendelési torta után egyet ingyen. Adlernél, Klein S. muel (v. Szabadság) u. 6. — Telefon 11-10.

Kérje és használja csak a párisi „FLOREAL”

illatszergyár eredeti készítményeit

Kaphatók gyáriárban, a

„CARMEN SYLVA” drogueriában

Str. Regele Ferdinand No. 5.

a zárda templommal szemben

„Floreal” parfüm minden illatban 1 deka 30 L.
„Floreal” creme de beauté 1 tégely 20 L.
„Floreal” eau de col, lavande-ambrée 1 l. 160 L.
„Floreal” „ „ „ „ 1 1/2 „ 85 L.
„Floreal” „ „ „ „ 1 1/2 „ 45 L.
„Floreal” „ „ „ „ 1 1/2 „ 30 L.
Elysée eau de col. Origan, Chypre, Fougere 1/2 l. 120 L.

Vezérkép. és lerakata a: Poudre Perles Fines Bardin és Gelle-Preres fogpasztának, u. m. a. Gadam pomade et savonnak.

Képviselő és főraktár:

Stefan FARKAS István

Apolló-Drogeria, Oradea-Mare (Nagyvárad).

DAYRAL & TAUBER LTD. LONDON

Uridivat szövet különlegességek lerakata

DEUTSCH POSZTÓÁRUHÁZ

SZIRMAY női kalap áruházában

Bulew. Reg. Ferdinand No. 10 (Stern-palota)

Eredeti párisi és
bécsi modell uj-
donságok érkeztek

Egyben a n. é. hölgy közönség és t. masamód nők tudomására adom, hogy e szakmába vágó összes kalap kellékekből állandóan nagy választékot tartok.

HASZNALJON

CSAK

„DURA”

ELEMÉKET!

Rónai & Kohn

Sas-passage. Tisztelettel értesíti a n. becsű vevő közönséget, hogy

Exclusiv tavaszi női- és férfi divat ujdonságai dus választékban megérkeztek

Lakások, üzlethelyiségek és irodák kiadók augusztusra

a Ciorogariu (Uri)-utca elején. Érdeklődni Weisz Gézánál, Szigligeti-u. 17. Telefon 11-09.

Értesítjük a t. vevő közönséget, ha olcsón akar háló és ebédlő butorokat vásárolni, most alkalma van hozzá. Vétel kény-szer nélkül keresse fel cégünket addig, míg a nagy készletünk tart.

BECK és BENJAMIN

Strada Cuza Voda (Szacsavaz-utca) 17. szám

ELADÓ

Törökzugban 3 hold föld, fele szőlő, fe e lucernás 180.000 lei. Alsó Körös oldalon tizenegy hold föld, részben szőlő, lucernás és kaszáló, rajta lakóház és kut 500.000 Lei. Egy kisebb lakóház 150 ezer lei. 150 méterháza széná. Cim Str. Dr Ioan Csordás (v. dr Berkovits Ferenc-utca) 60. sz. alatt.

Igmándi kúrák otthon. Hosszu élet, jó kedély, munkakedv

szoros összefüggésben áll a zavartalan anyagcserével. — Emésztési hiányoknál reggelizés előtt fél pohár SCHMIDTHAUBER-féle Igmándi keserűvíz a gyomor és belek működésének biztos és természetes szabályozója.

(Sok esetben elegendő már néhány evőkanállal is.) Kapható minden gyógyszerárban és jobb fűszerüzletben.

Az Igmándi nem tévesztendő össze másfajta keserűvizekkel.

Meghívó.

A Nagyvárodi Hitelbank Részvénytársaság
XXII. évi rendes közgyűlését

folyó évi március hó 14-én délután 5 órakor saját üzleti helyiségében fogja megtartani, melyre a t. részvényeseket ezennel tisztelettel meghívja.

A közgyűlés tárgyai:

1. Az igazgatóságnak az 1924. évi zárszámadások és mérlegek feletti jelentésére vonatkozó határozathozatal, nemkülönben a tiszta jövedelem felosztása és az osztalék megállapítása feletti intézkedés.

2. A felmentvény megadása az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére.
3. Alapszabálymódosítás.
4. Új igazgatóság választása.
5. Felügyelő-bizottság kiegészítése.
6. Igazgatósági tanácsosok választása.
7. Esetleges indítványok.

Nagyvárad, 1925. február 24.

Az Igazgatóság.

FIGYELMEZTETÉS az alapszabály 38. §-ára, Minden részvényes, ki a közgyűlésen részt akar venni, tartozik a közgyűlést megelőző nap délig és ha ez ünnepnap, vagy vasárnapra esnek, az ezt megelőző napon délig részvényeit a társaság pénztárába letenni, hol az őt megillető szavazat számát előtűntető és belépőjeggyel szolgáló térítvénnel láttatik el. Ugyanez áll a meghatalmazottakra is.

A Nagyvárodi Hitelbank Részvénytársaság zárszámadása az 1924 évről.

VAGYON

Mérleg-számla

TEHER

Pénztárkészlet		4.300,835 97	Részvénytőke		6.000,000 —
Váltók		13.779,326 53	Tartalékalapok:		
Jejlálogkölcsonők:			rendes tartalékalap*	950,000 —	
Törlesztési kölcsönök	304,951 07		kétes követelések tartaléka	415,998 50	
Kamatkozó kölcsönök	46,765 25	351,716 32	adó tartalékalap	5,000 —	
Adósok folyószlán fedezet mellett		37.232,853 05	tisztviselői nyugdíjalap**	300,000 —	1 670,998 50
Értékpapírok		956,209 —	Betétek		44.679,157 64
Ércpénzek		306,079 32	Visszleszámitolás		3 014,500 —
Intézeti ház		1.000,000 —	Hitelezők		669,811 24
Felszerelés		177,400 —	Átruházott törl. jejlálogkölcsonők		322,135 48
Nyilvántartási számlák	43.663,810 46		Fel nem vett osztalékok		79,840 50
			Kilizetetlen napibiztosi díjak		3,829 —
			Előre bevételzett kamatok		200,000 —
			Nyilvántartási számlák	43.663,810 46	
			Nyereség-áthozat a múlt évről	53,680 40	
			Ezidei nyereség	1 410,467 43	1.464,147 83
		58.104,420 19	* Ezidei hozzájárulással Lei 1.080,000 —		
			** Ezidei hozzájárulással Lei 350,000 —		
					58.104,420 19

TARTOZIK

Veszteség- és Nyereség-számla

KÖVETEL

VESZTESÉG:			NYERESÉG:		
Üzleti költségek		598,829 18	Nyereség-áthozat a múlt évről		53,680 40
Tisztviselői juttatások		1.825,179 68	Kamatok, jutalékok és egyéb jövedelmek		5.225,986 99
Adók		1.071,437 27	Házbérjövdelem		76,324 74
Kétes követelésekre tartalékolva		400,000 —	Leirt követelésekből befolyt		3,601 83
Nyereség-áthozat a múlt évről	53,680 40				
Ezidei nyereség	1.410,467 43	1.464,147 83			
		5.359,593 96			5.359,593 96

Oradea-Mare, 1924. december 31-én.

Grósz Ignác
igazgató — expert-contabil.

Kelemen Vilmos
helyettes igazgató — expert-contabil.

Boldizsár Jolán
pénztárnok.

AZ IGAZGATÓSÁG.

A FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG.

Mindenütt kaphatók:

Ursus Extra világos és **Hercules** dupla mála barna
kolozsvári sörkülönlegességek

URSUS-CZELL SÖRFŐZDE, KOLOZSVÁR

Nagyvárad, lerakata: Strada Astra (Gilányi-utca) 5—7. sz.

O. Fritz
elsőrendű
Lack- és
Lackfestékjei

kaphatók
minden
nagyobb
festékereskedésben

Elcserélném
lakásomat

Gojdu (Beöthy Ö.)-utcai
2 szobás konyhás utcai
két vagy háromszobás
modern lakással. — Cím
a kiadóban tudható meg.

Lelépést fizetek.

Ügynököket díjazok.

Helyi bizományi ügynökség

összeköttetést keres rövid-, kézmű-, szövet-,
cipő-, férfi-, női divat, valamint bútort stb.
kereskedőkkel. — Ajánlatokat román vagy
német nyelven kér a kiadóhivatalba „AFEB”
jellegűen.

Eladó háztelkek és villatelkek.

A Gerliczy-utcai villamos megállótól 3 percrenyire a
kocsihíd bejáratánál, a város legszebb helyén, a

Bíró József féle szállóban

gyönyörű szép parcellák, a legnemesebb faj szálló-
vel és gyümölcsfákkal beültetve, kedvező fizetési
feltételekkel is eladók. — Minden telektulajdonos
egyszerűsített egy szép darab szállóhoz juthat. —
Megtekinthető bármikor. **BÍRÓ JÓZSEF**,
Str. Dorobantilor (volt Rulikovszky-ut) 8. sz. alatt.

Értesitem a nagyérdemű hölgyközönséget, hogy
angol női divat szalonomat megnyitottam
ahol a legkényesebb igényeknek megfelelően jutá-
nyos árak mellett készítek kosztümöket köpenye-
ket. Ez uton érem a nagyérdemű közönség szíves
pártfogását. — Kiváló tisztelettel:

Tolvay Gyula
női szabó, Str. Ciorogariu (Uri-utca) 31.

Az Egyesült Bank és Takarékpénztár R. T. Zár számadása az 1924. évi üzletéről

Közzgyűlési meghívó

Az „Egyesült Bank és Takarékpénztár Részvénytársaság” nagyváradi bej. cég 1925. évi március hó 13. án délben 12 órakor tartja saját üzleti helyiségében (Piața Regina Maria No. 4.)

rendes évi közgyűlést,

melyre a t. részvényesek azzal hivatnak meg, hogy a közgyűlésen csak oly részvénnel lehet jogokat gyakorolni, amely a közgyűlést megelőző nap déli 12 órájáig az intézet pénztáránál, vagy pedig a Banca Comercială Italiană și Română bukaresti pénztáránál letétetett.

Tárgysorozat: 1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése az 1924. üzleti évről, ezek kapcsán az elmúlt év zár számadásainak, a mérleg, nyereség- és veszteségszámlának előterjesztése, határozathozatal ezek elfogadása, a mérleg megállapítása, a tiszta nyereség felosztása, a felügyelő bizottság díjazásának megállapítása és a felmentvények megadása tárgyában. 2. Jelentés a nyugdíjalapról. 3. A választmányból kilépő tagok helyeinek betöltése választás után. 4. Egy felügyelő-bizottsági tag választása. 5. Esetleges indítványok.

Nagyvárad, 1925. évi február hó 20.

Az igazgatóság.

TARTOZIK

Mérleg-számla

KÖVETEL

	Lei	b.	Lei	b.		Lei	b.	Lei	b.
1 Részpénzkészlet			12.476,048	03	20 Alaptőke	15.000,000	—		
2 Követeléseink helyi bankoknál			2.057,350	15	21-23 Tartalékok	4.900,000	—	19.900,000	—
3 Váltótárca	43.698,109	45			24 Rétes követelések tartaléka			1.074,048	17
4 Incassótárca	955,125	57	44.653,325	02	25 Hitelezők: Romcomit			33.848,444	—
5 Saját értékpapírok	1.582,398	41			26, 27, 28, 29 Betétek			38.775,190	67
6 Részvényérdekességek	2.770,400	—	4.352,798	41	30 Incasso engedményesek			3.249,070	63
7, 8, 9 Folyószámla adósok			34.001,208	47	31-32 Engedményezett jelzálogkölcsönök			1.125,649	78
10-11 Jelzálogkölcsönök			1.456,948	65	33 Nyugdíjalap			1.334,476	—
12 Ingatlanok			3.240,000	—	34 Meghitelezési hitelezők			486,840	—
13 Berendezés Szatmáron leírás után			440,000	—	35 Kezességi hitelezők			2.012,064	—
14 Nyugdíjaiap értékpapirjai			1.334,476	—	36-37 Letevők			33.704,660	—
15 Meghitelezési adósok			486,840	—	38 Átmeneti kamatok			1.090,401	28
16 Kezességi adósok			2.012,064	—					
17-19 Letétek			33.704,660	—	Tiszta nyereség:				
					Mult évről áthozott nyereség	214,138	11		
					Nyereség 1924 évben	3.400,646	09	3.614,784	20
			140.215,628	73				140.215,628	73

VESZTESÉG

Eredmény-számla

NYERESÉG

	Lei	b.	Lei	b.		Lei	b.	Lei	b.
Üzleti költségek, fizetések, adók stb.			9.795,766	10	Nyereség-áthozat 1923. évről			214,138	11
Tiszta nyereség:					Kamatok, jutalékok stb.			12.530,630	99
Áthozat mult évről	214,138	11			Házbérjövedelem			665,784	20
Ezidei nyereség	3.400,646	09	3.614,784	20					
			13.410,550	30				13.410,550	30

Pénztárrát:
Grósz Jenő.

Nagyvárad, 1924. december 31.

A könyvelésért:
Kertész Márton, aligazgató.

AZ IGAZGATÓSÁG.

Róna Ármin, igazgató. Aozél Károly, aligazgató.
Dr. Popper Ákos, vezérigazgató.

A FELÜGYELŐ BIZOTTSÁG.

„SENGBUSCH”
amerikai **TENTATARTÓ** kizárólag
SONNENFELD
L.-L. papírházában Oradea-Mare, Piața Regina Maria 3. kapható

MOZI

— A Dorian-filmszínházban ma, vasárnap utoljára látható a 8 nagy felvonásból álló vígjáték műsor, melyben Monty Bankson, a kiváló amerikai filmkomikuson kívül élő orosz lányok is szerepelnek. A pénteki bemutatón falengő kacagás töltötte meg a Dorian-filmszínház hatalmas termét; kivétel nélkül minden néző jókedvvel és meglegedetten távozott. Ma az előadások 3, 5, 7 és 9 órakor kezdődnek. Hétfőn látható először: a „Diadal”, Várkonyi Mihály első Amerikában készült filme, melyet Cecil B. de Mille, a „Tíz parancsolat” világhírű rendezője rendezett. A női főszerepet Leatrice Joy alakítja.

— Apolló-mozgó. Ma, vasárnap egy nagyon jó, végig izgalmas kalandorfilmeket játszik az Apolló-mozgó. Gyémántkirály a film címe, Mandelstamm híres regényéből készült, s tartalma a hamis gyémántok terjesztői ellen indított harc. A hamis gyémántterjesztők elvetemültsége nem ismer határt, emberéleteteken gázolnak át akkor,

Közeli kilakoltatásom

veszélye miatt az összes áruimat, szőnyegek, modern és antik bútorok, dísz tárgyak minden elfogadható árban árusítom.

STERNBERG,
Kishidő

amikor anyagi érdekeiket kell megvédeniük s bizony az előadás folyamán igen sokszor kerül a sor élet-halálharcra. Élvezetesebbé teszi a filmet a New-York, London, Páris, Nizza és Montecarlóról készült gyönyörű felvételek s tökéletessé teszik azt a kitűnő művészek játéka. Elsősorban ki kell emelnünk Leon Mathot és Lucie Fox játékát. Ezt az izgalmas drámát egy két felvonásos amerikai burleszk előzi meg.

— Kertész Mihály, a „Rabszolgakirálynő” rendezője rendezte „Az ifjú Medardus” című monumentális történelmi filmet, mely Schnitzler Arthur műve után készült. Várkonyi Mihály és Eszterházy Ágnes grófnő játsza a 10 felvonásos darab főszerepét, melynek mindkét része együtt látható ma, vasárnap a Passage-mozgósínházban. Az előadások fél 4, fél 6, fél 8 és negyed 10 órakor kezdődnek. Várkonyi legújabb filmé, a „Diadal” hétfőn látható a Dorian filmszínházban.

Kiadó lakások és üzlethelyiségek

A VASZOLÓVITS LAJOS úr által, a Parcul Traian 6 alatt építendő két emeletes bérpalotában november 1-re kiadók, a földszinten 4 üzlet, félemeleten 5 üzlethelyiség vagy iroda, I. emeleten 1 drb. 5 szobás lakás, I. drb. négy szobás lakás, II. emeleten 1 drb. 5 szobás lakás, I. drb. 4 szobás lakás. A bérletek feltétele megtudhatók Dr. Várady Ödön ügyvédnél. Parcul Traian (Széchenyi-tér) 12 szám délután 3—7 között.

SZALON

(Biedermayer) antik poharak, o'ajfestmények, XVIII. századbeli diófa gyökekből készült hatalmas garderoobszekrény, nagyértékű dísz tárgyak, porcellánok szobarekvirálás miatt sürgősen eladó. Megtekinthető délután 1—5 óra között. Strada Titu Majorescu (Menház-utca) 5, kapu alatt jobbra.

Megérkeztek a valódi

ERFURTI

fajtízta konyhakerti

és virág MAGVAK,

kaphatók

Dell'ortó Károly

kizárólagos magkereskedésében. — Piața Unirii

Szt. László tér 5 szám.

Egy nagy sarokház kolozsvári uti villamos mellől 4 lakással 2 üzlettel, melyből egy lakás és egy üzlet nyomban elfoglalható — továbbá egy egy hordas szálló közvetlenül a Bunyitay liget mellett 2 szobás verandás házzal, szép helyen — végül egy, 1 szobás konyhás udvari lakás bútorral együtt Calea Victoriei Kolozsvári uton

eladók.

PERSZ ügyvéd,

Strada Nicolae Zsiga (Lukács György-utca) 14 szám d. n. 1—4 ig.

A NAGYVÁRAD APRÓHIRDETÉSEI

Egy szövevény 3 leír.
vastag betűs 6 leír.

Levelezés

Tisztviselő*, Szórákó-
zár*, Discretio*. Oz-
veg* jellegű levél van
a kiadóban, illetékesek ve-
gyek át. 414

Őszi verőfény* jellegű
levél van a kiadóban. 409

HÁZASSÁG

Fél m. líraáló bíró üzlet-
lajdónos fiatalember ház-
asság céljából megismer-
kedni óhajt fiatal leány-
nyal vagy özvegyvel, ki-
nek hasonló vagyon van.
Fényképpel ellátott választ.
"Komoly" jellegűre kér a
kiadóba. 402

Megnövelni vidéki intelli-
gens 33 éves, saját üzlet-
tel bíró írt. fiatalember.
Tiszta múltú vidéki ur-
leányok, esetleg fiatal öz-
vegyek irjanak Hozomá-
nyuk megjelöléssel "Ko-
moly" jellegűre a kiadóba.
373

LAKÁS

Apollo palotában levő 3
szobás modern udvari la-
kasomat elcserélném 4-5
szobás lakással, csakis a
központban. Leleplest fizet-
ek. Ajánlatot 4-5 szob-
bás* jellegűre a Hegedüs
Hirlapirodába. 260H

Aikalmazás

Kereső öreksírgézt 35
éves, állam tisztviselő,
perfectiorán, magyar, né-
met nyelvtudással, 7 évi
könyvelői praxissal, köny-
velőnek, számadantistának,
vagy levelezőnek ajánlók-
zik. Hoffmann Ioan Má-
raus, Plasa Beliu. Bihor-
ului. 299

Téglagyári gépek kezelé-
sében jártas üzemlakatos
(gépész) azonnal felvéte-
lik a "Star" téglagyárba
új vizni mellett. 413

Ügyes masamód leányok
felvételnek "Edith" kalap-
szalon Str. Gen. Mosoiu
(Kert-u.) 3. 417H

Suohe zu ein sehsjähiges
Mädl intelligentes deu-
tsches Fräulein Nic. Iorga
(Zöldfa-u.) 21., 1. 19. 420H

Egy elsőrendű cipő keres-
kedő, aki román nyelvet
bírja és kirakat rendezést
érti azonnal felvételük Hel-
ler Lajosnál, Cluj. 419H

Mindenek főzőmód felvéte-
lik Stern Vilmos Alea
Emanuil Gojdu 11 (ezelőtt
Deák Ferenc-u.) 13, eme-
let. 423

Keresek gyermekszertő
leányt azonnaira. Strohli,
Str. Cuza Voda (Szacsavay
ucca) 70. 397H

Önálló varrónő házakhoz
ajánlkozik. otthonra is vál-
lai. Cim kiadóban. 399

Takarításhoz értő leányt
ő bizonyítványával felvesz
Heyman, Kegele Ferdin-
and 3. 398H

FIGYELMEZTETEM

hogy órát, ékszeret leg-
jobbban, legolcsóbban
készít és elad, többször
aranyat a legmagasabb
árban vesz

BRENNER,
Vlahuța (Szt. János)-u. 6.

BIHARI GÉP ÉS FÉMIPARTELEP ORADEA-MARE, CALEA VICTORIEI No. 22.

Raktárról szállít bármilyen méretű iparvasuti mozdonyokat, kerékpárokat 600-760 m.m. nyomtávo-
ságon, csapágyakat és lökhárítókat. — Iparvasuti mozdonyok főjavítása. Mozdonyok 600-760 m.m.
nyomtávolságra átalakítása. — Készít bármilyen méretben. iparvasuti truckokat, rönk vagy tűzifa szál-
litásra. — Felszerel fűrésztelepeket, szállít és fűszerel bármilyen méretű gépeket.

FAÜZEMEK KÜLÖN FIGYELMÉBE!

Felvállalunk saját mozdonyaink és kocsijainkkal tűzifa vagy rönk szállításokat bármilyen iparvasuton.
Ajánlatokat díjmentesen eszközölünk. Telefon 17-56. :: Táviratcim: Metall.

Állást keres könyvelésben
teljesen jártas nőlen fiatal-
ember. több évi gyakor-
lattal, nagyobb vállalatnál.
Cime megdundiú "Han-
gya" rakár Tace Ionescu
(Körös ucca) No. 28. 369

Kalapos segédek, szalma
varrónéket és tanuló leá-
nyokat felvesz az "Erzsé-
bet" női kalapgyár Sas-
passge. 387

Adás-Vétel

Érkeztek házi szőttes sző-
nyegek, gyönyörű stórok
filével, ágyterítők, milók,
diványpárnák, filé motívok
mindenfélé kézmunkák.
Mélyen leszállított árban
árusítom. Weinbergerné,
Str. Manasteri (Zárda-u.)
1. szám. 345

Nagyvárad környékén (Fé-
lix vagy Fűspökydön) ke-
resek kétszobás villát meg-
vételre. Levelet "Esetleg
butorral" jellegűre kiadó-
hivatalba 317

Lámpaernő, párna, terítő,
függöny montirozás, go-
bein, filé, kelim, szmirna,
hímzés, ruhahorgolás, ka-
bát, kosztium, estélyi és
utcai ruha olcsón készült
Nílgész-telep 100/02. szám
Schwarcz-ház. (Replőlőhid
mellett). 188

Eladó használt szürke an-
gol térfi öltöny és egy fe-
lete zsákot kabát, mel-
lén és csikos nadrággal.
Str. Cuza Voda (Szacsavay
ucca) 19.

Toherantó teljesen jó kar-
ban, 3 1/2 tonnás, eladó.
Megtekinthető Kandel Far-
kas gazdaságában Tas-
nádszántó Jud. Sălaj. 330

Üzleti kirakat (Portál)
370/390 méretű állatúszó
tűlkör üveg, 250/215 vas és
ponyva redőnyűvel eladó.
Salonta-Mare, B. agosi
mészkereskedőnél. 418H

ÓRÁK

szakszerű javítását a
legkomplikáltabb
kifogástalanul
TISZAY

végzi, Str. Alexandri (Telek-u.) 8.
Julányos drak. Precz munka

Új rotos és rövidáru
üzlet nyílt, Str. Astra
(Ghilányi-u.) 14. alatt.
Pontos kiszolgálás.
Szolid árak. A n. é.
közönség b. párt-
fogását kéri
József Sámuel tulajdonos

**Román-Magyar
Magyar-Román**

Ghetie szótár eladó
a Hegedüs Hirlap-
irodában.

Eladó jókarban levő át-
meneti kabát Str. Cosbuc
11., jobbra. 416H

Regényeket magas ár-
on veszek Kohn Str. Frue a-
rului (Tilinkó-u.) 14. 415H

Zongora rövid, kereszthu-
ros eladó. Strada Cosbuc
(Szalárd-u.) 13. 383

Kiadó üzlet irodának, dro-
geriának alkalmas. trada
Postai 37, tözsdé. 411

Csomagoló papírok

Fűszeres
Gyógytári
Cukorkák
Porkapszulák, recept-borítékok
minden mennyiségben gyári áron az

"Atlantic" papírzacskógyárban
Oradea-Mare Vitéz Mihály-tér 14. szerezhetők be.
Telefon 12-58. Telefon 12-58.

Zöldség 1 kg. . . 2 lei

vegyesen sárgarépa és petrezselyem. Kapható
a Wurst cégnél, Ferdinánd Király-uton.

Nagyvárad legolcsóbb gőzfűtő üze- me STERN VÁLLALATOK

tűzifa értékesítő és aprító telep
Bármilyen mennyiség-
ben azonnal szállít: hasábos tűzifát
kőbméterben vagy aprított tűzifát
súlyban, továbbá vevő-
bérvárat eszközölünk, fűtéselés kőbméterenként 12
lei, aprítás kőbméterenként 12 lei.

Üzem: Sánt-u. 16. Telefon: 17-43

Megrendelések felvételnek a Hegedüs Hirlapirodában
és a Hangya szövetkezetben (Calea Reg. Ferdinand
volt Rákóczi-ut), ahol minden vevő árengedményt
kap a megrendelésnél.

Hirdetmény

A nagyváradí Chewra-Kadisha, Izr.
Szentegylet vezetősége ezennel közhírre
teszi, hogy a Szentegylet kebelébe belépni
szándékozó új tagok még 4 hétig és pedig:
március 1., 8., 15. és 22-én, vasárnaponként
delután 3-5-ig az Orth. Izr. Hitközség
tanácstermében működő bekebelezési bi-
zottság előtt felvétel végett jelentkezhet-
nek. Érdeklődőknek közelebbi felvilágosi-
tással készséggel szolgál bármikor a Szent-
egylet titkári hivatala, Zárda-utca 2. Tele-
fon 208.

A Szentegylet vezetősége egyuttal
felhívja a t. hittestvérek figyelmét ama
tradicionális szokásra, mely szerint új ta-
gok felvételét a Szentegylet ünnepélyes
keretek között csakis a fent hirdetett idő-
szakban, vagyis Adar hónap szokta fogar-
nosítani. Aki tehát Istennek dicsőítésére
és az emberiség üdvére dicső őseink által
alkotott Szentegyletünkbe magukat felvéte-
lni és ezáltal az igazi emberszeretetet
fennn hirdető magasztos intézményeinket
ezen egyet keretén belül támogatni és pár-
tolni akarja, ne mulassza el most beirat-
kozní, mert évközben erre többé alkalma
nem nyílik. Hittestvéri üdvözléssel az El-
nökség.

Sonnenfeld Adólf nyomda Részv.-Társ.

Különfélék

Göbelin, kelim és szmir-
nát olcsón vállalk. Fil-
lébe állandó készlet. Cim:
Str. Tabacilor (Timár-u.)
8. sz. 225

Filásé és gouvér munká-
nagon olcsón készítenek
Str. Alexandri (Telek-u.)
22. kapuval szemben Ny

Ügyes varróleány, ki min-
denféle varráshoz ért, há-
zakhoz ajánlkozik. Cime:
Fránki Frida, Str. Astra
(Gilányi-utca) 23. szám.

50.000 leies vá lalathoz
társat keresek. Cim Hege
düs Hirlapirodában. 371

Estélyi és utcai toalettek
a legkényesebb igényeket
kiszolgálnak E. Fránki Her-
min divatszalonjánál Str.
Sztaroveszky u. 11/a. —
Ugyanott gépjárműozás. Ny

Világos és száraz gyár-
helyiséget keresünk 3-4
helyiségű cca 13 m² ter-
ületű, lehetőleg lakással.
Cimeket Rudolf Mosse-
hoz kérünk. 396M

Ütlevél, bérlet- és bármily
igazolványhoz szükséges
1 ény képek legolcsóbban
Zenker felvételéknél, Str.
I. C. Bratianu (Zaniszó-
u.) 25. Fesvétel este
fél 8 ig.

FIGYELEM!

Zsákot, vízmentes pony-
vát és gyapjú zsákot
készítek és javítok.

SIMON,
Sirul Cerbilor (Szarvas
sor) 1. szám.

Fésűk

illatszerek, kefék, leg-
újabb fűlbevalók, nyak-
gyöngyök, ridikülök,
játékok, gyermekkosci-
nagon olcsók a

D'OR-ban

Regele Ferdinand 16.

Remélem
tudja már, hogy
a Pannoniában
vizumoztat
DEUTSCH a futár
Útveleket elintéz.

Veszünk
butorokat, szőnyegeket
teljes lak- és iroda beren-
dezéseket, Wertheim kass-
szát, zongorát, csillárokat,
porcellánokat, régiéskéket
stb. Meghívásra házhoz
megyünk.

Frenkel és fia
Butor, szőnyeg és régiéské
kereskedők Str. General
Moşola (Mezey Mihály-
utca) 10.

Modern chamotte
kályhák

különböző színekben rakta-
ron, 2500 Lefőt kaphatók
valamint átrakásokat és
javításokat vállal

Varga György
kályhás mester
Str. I. Clordas (Berkovici) 33